

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΟΣ:
ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ,
Ομότιμος Καθηγητής ΟΠΑ

ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ:

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ,
Ομότιμος Καθηγητής ΟΠΑ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΚΡΙΔΗΣ,
Επίκουρος Καθηγητής
Οικονομικής Ιστορίας και
Πολιτικής Οικονομίας στο
Πάντειο Πανεπιστήμιο,
Επιστημονικός Υπεύθυνος
Ιστορικού Αρχείου της
Τράπεζας της Ελλάδος

ΔΑΝΑΗ ΔΙΑΚΟΥΛΑΚΗ,
Ομότιμη Καθηγήτρια
Εθνικού Μετσόβιου
Πολυτεχνείου

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ,
Ομότιμος Καθηγητής
Εθνικού Μετσόβιου
Πολυτεχνείου

ΜΙΧΑΛΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ,
Διδάκτωρ
Κοινωνιολογίας του
Πανεπιστημίου Κρήτης

ΣΟΦΙΑ ΛΑΖΑΡΕΤΟΥ,
Ερευνήτρια στη
Διεύθυνση Οικονομικής
Ανάλυσης και Μελετών
της Τράπεζας της
Ελλάδος

Το μεταπολεμικό
«οικονομικό θαύμα»
και πώς κατέρρευσε
με τη Δικτατορία

Η πολιτική οικονομία
της Δικτατορίας

Οι ενεργειακές
στρεβλώσεις την περίοδο
της Δικτατορίας και
η περίπτωση της ΔΕΗ

Η απομυθοποίηση της
βιομηχανικής πολιτικής
της Δικτατορίας

«Έθνος ξενοδόχων»:
Ο Τουρισμός την περίοδο
1967-1974

Η Ελλάδα στην εποχή του
Μεγάλου Πληθωρισμού

editorial

Αυτά που μάθαμε και εκείνα που έρχονται

**ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΠΟΥΡΑΝΤΩΝΗΣ,**
Πρύτανης του ΟΠΑ

Συμπληρώνουμε, ως διοίκηση, τέσσερα χρόνια λειτουργίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, τα οποία έρχονται πλέον να προστεθούν στα 100 χρόνια της ιστορίας του. Δεν θα πούμε τι επιτύχαμε και τι όχι, για αυτά θα κριθούμε από τον κάθε τωρινό και μελλοντικό φοιτητή και φοιτήτρια, από τους γονείς τους, από όλους τους συνεργάτες μας, αλλά και από την κοινή γνώμη. Μάθαμε, όμως, πάρα πολλά και θα περιγράψουμε μερικά από αυτά.

Μάθαμε να ακούμε τις φοιτήτριες και τους φοιτητές μας, που πραγματικά ενδιαφέρονται για τις σπουδές τους, την καθημερινότητά τους στο Πανεπιστήμιο, το μέλλον τους, αλλά και αυτό της χώρας και της κοινωνίας. Μάθαμε ότι ο εθελοντισμός είναι μια αξία που ενδιαφέρονται να επενδύσουν γιατί αντιλαμβάνονται την πολλαπλή κοινωνική ωφέλεια που προκύπτει. Και μάθαμε ότι σχεδιάζοντας μαζί, δημιουργούμε τις καλύτερες ιδέες και τις πιο χρήσιμες υπηρεσίες. Τα ίδια αποτελέσματα έχουμε και όταν ακούμε και σχεδιάζουμε μαζί με το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό, όπου πάντα υπάρχουν ξεχωριστοί άνθρωποι που τους ενδιαφέρει η προσφορά με ανιδιοτέλεια και με αγάπη γι' αυτό που κάνουν.

Μάθαμε να είμαστε υπερήφανοι γιατί εκεί έξω υπάρχει ένα δίκτυο 70.000 αποφοίτων του ΟΠΑ που δίνει το πραγματικό νόημα σε αυτή τη λέξη. Σε κάθε επίπεδο ιεραρχίας των δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών, σε κάθε ακαδημαϊκή βαθμίδα στην έρευνα και την εκπαίδευση, σε όλο τον κόσμο, ένας μανδύας αλληλεγγύης και θετικής ενέργειας και συνεργασίας συνδέει τον κόσμο του ΟΠΑ, κάτι σαν μαγικό!

Μάθαμε ότι οι μεγάλες συνεργασίες έχουν αποτέλεσμα μόνο όταν οικοδομούνται σε ένα πραγματικό, ειλικρινές πλαίσιο αμοιβαίας εμπιστοσύνης και είναι εκείνες που σε οδηγούν μπροστά. Από την άλλη, όμως, μάθαμε ότι με καλό σχεδιασμό, στόχους και θέληση για αδιάκοπη δουλειά, μπορούμε να καταφέρουμε πάρα πολλά και μαζί με τις σημαντικές συνεργασίες, σχεδόν τα πάντα. Γι' αυτό μάθαμε να μη φοβόμαστε τον ανταγωνισμό, από όπου και εάν προέρχεται.

Μέσα από αυτή τη διαδρομή, βλέπουμε κι εκείνα που έρχονται. Έρχεται η μεγάλη ευκαιρία της Εκπαίδευσης για τη χώρα. Η Εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει ένα από τα δυνατά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της χώρας, ειδικά στον χώρο της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Τα ποιοτικά ελληνικά πανεπιστήμια μπορούν να αποτελέσουν τον μοχλό της ανάπτυξης της οικονομίας και να συνδέσουν την έρευνα και τη γνώση με την αγορά, τη μεταφορά της τεχνολογίας, την υλοποίηση της καινοτομίας σε ευρεία βάση, φυσικά μέσα από συμπράξεις με ποιοτικά διεθνή πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα.

Έρχεται η ανάγκη ενός νέου προφίλ φοιτητή και φοιτήτριας, οι οποίοι θα έχουν τη δυνατότητα να συλλέγουν θεωρητικές και πρακτικές εμπειρίες από το εσωτερικό και το εξωτερικό με βάση τη διεπιστημονικότητα και θα τις μεταφέρουν στην ελληνική οικονομία και κοινωνία. Αντίστοιχα, έρχεται και η ανάγκη όλοι οι νέοι επιστήμονες να μπορούν να ανταποκρίνονται σε αυτό το νέο φοιτητικό προφίλ. Έρχεται η ανάγκη και ταυτόχρονα η ευκαιρία να ενωθούμε και να συνεισφέρουμε όλοι μαζί σε ένα κοινό όραμα για την Παιδεία της χώρας, ώστε να αναδείξει την πραγματική της αξία, η οποία δεν είναι άλλη από τον βασικό ρόλο που διαδραματίζει στη δημιουργία ενός οικοδομήματος που θα στηρίξει την ευημερία της κοινωνίας.

Καλό Καλοκαίρι

Το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών έλαβε το EBEN Responsible Management Excellence Award 2024

Την Τετάρτη 29 Μαΐου 2024 πραγματοποιήθηκε ειδική εκδήλωση απονομής των Responsible Management Excellence Award 2024, στο πλαίσιο του Συνεδρίου «Ethics & ESG» που διοργανώθηκε από το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής – EBEN GR. Στην εκδήλωση αυτή βραβεύτηκε το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με το «Olympic Kyniskas' Award».

Τα RME Awards έχουν ως στόχο την ανάδειξη φορέων και επιχειρήσεων με ιδιαίτερη συνεισφορά και ενεργή δράση στον τομέα της Κοινωνικής Υπευθυνότητας και της Επιχειρηματικής Ηθικής.

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής – EBEN GR, που εκπροσωπεί το European Business Ethics Network, είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός ο οποίος ιδρύθηκε στην Ελλάδα το 2005. Το βραβείο παρέλαβε ο Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού του ΟΠΑ, Καθηγητής **Βασίλειος Βασδέκης**, ο οποίος μεταξύ άλλων δήλωσε: «Οι αξίες της κοινωνικής υπευθυνότητας και της επιχειρηματικής ηθικής αποτελούν κοινές μας αξίες, που είναι μάλιστα ανάμεσα στις στρατηγικές προτεραιότητες του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, οι οποίες, μαζί με τον διαρκή προσανατολισμό στην εξωστρέφεια του Πανεπιστημίου, φιλοδοξούν να αφήσουν σημαντικό αποτύπωμα στην οικονομία και την κοινωνία. Έχουμε σχεδιάσει και υλοποιούμε το πρόγραμμα «Ταύτιση με την οικονομία και την κοινωνία», το οποίο υλοποιείται με τη διασύνδεση του Πανεπιστημίου με το οικοσύστημα της επιχειρηματικότητας, με τη συμβολή του Ιδρύματος στη διά βίου μάθηση, με την παραγωγή και μετάδοση νέας γνώσης, την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και με την προώθηση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης, της συμπερίληψης, της ισότητας και της αποδοχής της διαφορετικότητας».

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής – EBEN GR, που εκπροσωπεί το European Business Ethics Network, είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός ο οποίος ιδρύθηκε στην Ελλάδα το 2005. Το βραβείο παρέλαβε ο Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού του ΟΠΑ, Καθηγητής **Βασίλειος Βασδέκης**, ο οποίος μεταξύ άλλων δήλωσε: «Οι αξίες της κοινωνικής υπευθυνότητας και της επιχειρηματικής ηθικής αποτελούν κοινές μας αξίες, που είναι μάλιστα ανάμεσα στις στρατηγικές προτεραιότητες του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, οι οποίες, μαζί με τον διαρκή προσανατολισμό στην εξωστρέφεια του Πανεπιστημίου, φιλοδοξούν να αφήσουν σημαντικό αποτύπωμα στην οικονομία και την κοινωνία. Έχουμε σχεδιάσει και υλοποιούμε το πρόγραμμα «Ταύτιση με την οικονομία και την κοινωνία», το οποίο υλοποιείται με τη διασύνδεση του Πανεπιστημίου με το οικοσύστημα της επιχειρηματικότητας, με τη συμβολή του Ιδρύματος στη διά βίου μάθηση, με την παραγωγή και μετάδοση νέας γνώσης, την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και με την προώθηση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης, της συμπερίληψης, της ισότητας και της αποδοχής της διαφορετικότητας».

Της **ΑΛΙΣΙΑΣ**
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ενα ειδικά διαμορφωμένο όχημα (τύπου Van) που θα μεταφέρει τους φοιτητές του που αντιμετωπίζουν δυσκολίες μετακίνησης θα χρησιμοποιεί πλέον το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Συγκεκριμένα, με καθημερινά δρομολόγια το όχημα, το οποίο παραχώρησε ο όμιλος «Μοτοδυναμική» στο ΟΠΑ, από την επόμενη ακαδημαϊκή χρονιά θα μεταφέρει τους φοιτητές με προβλήματα μετακίνησης από το σπίτι τους στις εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου δίνοντάς τους έτσι τη δυνατότητα να παρακολουθούν διά ζώσης τα μαθήματα.

Παρόντες στην τελετή παραλαβής που πραγματοποιήθηκε στο προαύλιο του νέου κτιρίου του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών στην οδό Τροίας ήταν οι Πρυτανικές Αρχές του ΟΠΑ, η διοίκηση και τα στελέχη του ομίλου «Μοτοδυναμική», ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών και Καθηγητής του ΟΠΑ κ. **Χρήστος Σταϊκούρας** και πλήθος μελών της ακαδημαϊκής και φοιτητικής κοινότητας. «Το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών στο πλαίσιο του στρατηγικού πυλώνα της κοινωνικής ευθύνης και προσφοράς του, στηρίζει ισότιμα όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, αλλά και συνανθρώπους μας που βάζονται από απρόβλεπτες καταστάσεις και προβλήματα» δήλωσε σχετικά ο Πρύτανης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Καθηγητής Δημήτρης Μπουραντώνης**, στη διάρκεια της εκδήλωσης. «Γνωρίζοντας το μέγεθος της κοινωνικής ευθύνης που μας αναλογεί, αυτή η δράση έρχεται να συμπληρώσει μια σειρά πρωτοβουλιών που μόνο περήφανους μπορούν να μας κάνουν» τόνισε.

Άλλωστε στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών λειτουργεί Επιτροπή Ισότητας Πρόσβασης ατόμων με αναπηρία και ατό-

Κανένα εμπόδιο για κανέναν

Από τον προσεχή Σεπτέμβριο οι φοιτητές και οι φοιτήτριες με προβλήματα μετακίνησης θα μεταφέρονται από το σπίτι τους στις εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου με ειδικό όχημα που δώρισε ο όμιλος «Μοτοδυναμική»

μων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με συντονίστρια την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια **Ελεάννα Γαλανάκη**, η οποία ήταν, επίσης, παρούσα στην εκδήλωση. Η επιτροπή αυτή αποτελεί συμβουλευτικό όργανο έχοντας ως αποστολή την υποβολή εισηγήσεων στα αρμόδια όργανα για τη χάραξη και την εφαρμογή της πολιτικής ισότιμης πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Η δράση αυτή, η οποία εντάσσεται στο πρόγραμμα «Ταύτιση με την Κοινωνία» του ΟΠΑ, θα αναβαθμίσει την ποιότητα της

προσφερόμενης εκπαίδευσης στις φοιτήτριες και στους φοιτητές που χρειάζονται βοήθεια και θα τους παρέχει πρόσβαση ισότιμης φοίτησης στο πλαίσιο μιας κοινωνίας ίσων ευκαιριών και δυνατοτήτων. Η πρωτοπώρα αυτή ενέργεια θα ξεκινήσει να προσφέρεται από το νέο ακαδημαϊκό έτος, δηλαδή από τον Σεπτέμβριο του 2024.

Από την πλευρά του, ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος του ομίλου «Μοτοδυναμική» κ. **Πάρης Κυριακόπουλος** δήλωσε: «Αυτή η πρωτοβουλία εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο των δράσεών μας που προ-

άγουν το όραμα και τον σκοπό της εταιρείας μας. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της στρατηγικής μας, έχοντας ως βασικούς πυλώνες την εκπαίδευση, την οδική ασφάλεια, τη στήριξη συνανθρώπων μας με κινητικές δυσκολίες, τον αθλητισμό και το περιβάλλον. Αυτή η δωρεά ενισχύει την προσβασιμότητα στους φοιτητές με κινητικές δυσκολίες και βελτιώνει την εκπαιδευτική τους εμπειρία. Ευχαριστούμε το ΟΠΑ για την άψογη συνεργασία και δεσμευόμαστε να συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε τέτοιες σημαντικές δράσεις στο μέλλον».

Τέλος, ο κ. Μπουραντώνης αναφέρθηκε στη μακρόχρονη συνεργασία του με τον όμιλο

Στιγμιότυπο από την τελετή παραλαβής. Το νέο όχημα εκτός από οδηγό θα διαθέτει και συνοδό που θα βοηθά τους φοιτητές

της «Μοτοδυναμικής» αναφέροντας ότι «η παραλαβή του Van για τη μετακίνηση των φοιτητών και φοιτητριών με προβλήματα μετακίνησης είναι το επιστέγασμα της συνεργασίας μας. Πιστεύουμε ότι το όραμα στρατηγικής του Πανεπιστημίου για την κοινωνική ευθύνη και προσφορά παίρνει «σάρκα και οστά» μέσα από πρωτοβουλίες σαν και αυτή. Ήδη υπάρχουν ενδιαφερόμενοι και θα χαρούμε ιδιαίτερα να λάβουμε και τις αιτήσεις νέων εν δυνάμει χρηστών που θα εξυπηρετηθούν από το πλήρως επανδρωμένο νέο όχημα που θα διαθέτει – εκτός από οδηγό – και συνοδό που θα βοηθά τους φοιτητές» κατέληξε ο Πρύτανης του ΟΠΑ.

SARAS D. SARASVATHY

«Οι δεξιότητες αντισταθμίζουν την έλλειψη πόρων»

Τι αναφέρει η πολυβραβευμένη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου της Βιρτζίνια των ΗΠΑ και μέλος πλέον της ακαδημαϊκής οικογένειας του ΟΠΑ για την έρευνά της στο πεδίο της αποτελεσματικής επιχειρηματικότητας

«**Α**ς χτίσουμε κανάλια επικοινωνίας, ας συγκροτήσουμε εκπαιδευτικές

δομές, ας κατασκευάσουμε θεσμική και πολιτική υποδομή για τη διάδοση του περιεχόμενου που συν-δημιουργούμε» λέει στην «ΟΠΑ News» η Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου της Βιρτζίνια των ΗΠΑ **Saras D. Sarasvathy** που αναγορεύτηκε στις 13 Ιουνίου Επίτιμη Διδάκτορας του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΟΠΑ.

Η Καθηγήτρια Sarasvathy είναι κορυφαία ερευνήτρια στο πεδίο της επιχειρηματικότητας, υποστηρίζει ως σύμβουλος προγράμματα επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη, στην Ασία και στην Αφρική, καθώς και συμβούλια εταιρειών και επιταχυντών. Η ίδια μετά την ίδρυση και τη λειτουργία πέντε πετυχημένων επιχειρήσεων, συνεργάστηκε με τον βραβευμένο με Νόμπελ Οικονομικών Επιστημών **Herbert Simon**, για να ανακαλύψει τα ουσιαστικά στοιχεία της επιχειρηματικής τεχνογνωσίας.

Η πολυβραβευμένη έρευνά της που αποτυπώνεται στο βιβλίο «Effectuation» έχει δημιουργήσει νέο υλικό έρευνας, εκπαίδευσης και πολιτικής σε όλο τον κόσμο. Οπως εξηγεί μάλιστα μιλώντας

Της Καθηγήτριας **ΕΙΡΗΝΗΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ**, Προέδρου του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του ΟΠΑ

στην «ΟΠΑ News», στόχος είναι να δημιουργηθεί μια κοινωνία ικανή για αποτελεσματική δράση που να υποστηρίζει την οικοδόμηση ανθεκτικών κοινωνικο-οικονομικών κοινοτήτων μέσω επιχειρήσεων μεσαίας τάξης – όχι μόνο startups και unicorns.

Η έρευνά σας επικεντρώθηκε στην αποτελεσματική επιχειρηματικότητα. Γιατί είναι τόσο σημαντική;

«Η αποτελεσματική προσέγγιση/effectuation αποτελείται από πέντε αρχές και αφορά μια διαδικασία λήψης αποφάσεων και ανάληψης δράσης σε συνθήκες μεγάλης αβεβαιότητας. Οι έμπειροι επιχειρηματίες όταν έρχονται αντιμέτωποι με ένα άγνωστο μέλλον, επιλέγουν να μην το προβλέψουν. Αντίθετα, απλώς εργάζονται με τα στοιχεία που έχουν υπό τον έλεγχό τους για να συν-δημιουργήσουν νέες μελλοντικές καταστάσεις με άλλα άτομα που επιλέγουν μόνα τους να εμπλακούν στη διαδικασία.

Τα άτομα αυτά παρέχουν πραγματικές δεσμεύσεις και βοηθούν στη συν-διαμόρφωση των στόχων και των πόρων των νέων επιχειρήσεων. Οι πέντε αρχές της αποτελεσματικής προσέγγισης/effectuation, καθεμία από τις οποίες μειώνει την πρόβλεψη και αυξάνει τον έλεγχο, είναι:

• **Bird-in-hand.** Να εργάζεται κανείς αξιοποιώντας ό,τι έχει διαθέσιμο στα χέρια του ξεκινώντας από το ποιος/α είναι, τι γνωρίζει και ποιον/αν γνωρίζει.

• **Affordable loss.** Να επενδύει όχι περισσότερα από όσα αντέχει να χάσει, κατά προτίμηση 0.

• **Crazy quilt.** Να προσκαλεί ενδιαφερόμενα μέρη να εμπλακούν στην επιχείρηση αναλαμβάνοντας πραγματικές δεσμεύσεις.

• **Lemonade.** Να μένει ανοιχτός/ή σε εκπλήξεις, καλές και κακές και να τις μεταμορφώνει σε ευκαιρίες.

• **Pilot-in-the-plane.** Να διαμορφώνει το μέλλον, αντί να επιδιώκει να το προβλέπει.

Σε αντίθεση με τις προγνωστικές προσεγγίσεις, η αποτελεσματική προσέγγιση (effectuation) διασφαλίζει δύο πράγματα: Πρώτον, όποτε έρχεται η επιτυχία, η αποτελεσματική διαδικασία/effectuation αυξάνει την πιθανότητα καινοτόμων αποτελεσμάτων. Δεύτερον, όταν συμβαίνουν αστοχίες, η αποτελεσματική προσέγγιση/effectuation μειώνει το κόστος της αποτυχίας».

Οι έμπειροι επιχειρηματίες όταν έρχονται αντιμέτωποι με ένα άγνωστο μέλλον επιλέγουν να μην το προβλέψουν

νότητα καινοτόμων αποτελεσμάτων. Δεύτερον, όταν συμβαίνουν αστοχίες, η αποτελεσματική προσέγγιση/effectuation μειώνει το κόστος της αποτυχίας».

Οι επιχειρηματίες, είτε αρχάριοι είτε έμπειροι, ενδέχεται να παρεμποδίζονται από περιορισμένους πόρους. Πώς μπορεί ο αποτελεσματικός συλλογισμός/effectuation να τους βοηθήσει να ξεπεράσουν τέτοια εμπόδια και να αναπτυχθούν;

«Η αποτελεσματική προσέγγιση/effectuation υπογραμμίζει τη συ-

Η Saras D. Sarasvathy αναγορεύτηκε στις 13 Ιουνίου Επίτιμη Διδάκτορας του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

δητοποιούν ότι ενώ τα χρήματα μπορεί να είναι χρήσιμα για την πρόσληψη ταλέντων και την ολοκλήρωση και επιτυχία των επιχειρήσεών τους, τα χρήματα που λαμβάνουν από τους επενδυτές συνοδεύονται από σχεσιακές υποχρεώσεις, π.χ. οι επενδυτές μπορεί να καταλαμβάνουν θέσεις στο διοικητικό συμβούλιο. Και ακόμη και με την πρόσβαση σε κεφάλαια, οι επιχειρηματίες πρέπει να οικοδομήσουν σχέσεις πωλήσεων με πελάτες, διευθυντικές σχέσεις για να προσλάβουν, να εμπνεύσουν και να καθοδηγήσουν τους εργαζόμενους, καθώς και μια ποικιλία σχέσεων με τους πωλητές, επαγγελματίες συμβούλους και άλλους. Έτσι, είτε κανείς κατέχει πόρους είτε όχι, είναι απολύτως απαραίτητο να κατέχει δεξιότητες για να φέρει τα ενδιαφερόμενα μέρη στην επιχείρηση. Αυτές οι δεξιότητες αντισταθμίζουν στην πραγματικότητα την έλλειψη πόρων.

Είναι ενδιαφέρον, αν και μπορεί να φαίνεται δύσκολο, ότι η άμεση προσέγγιση και εμπλοκή των βασικών ενδιαφερομένων με αποτελεσματικό/effectual τρόπο κοστίζει λιγότερο σε χρόνο και έλεγχο από ό,τι η προσπάθεια που πρέπει να κάνει κανείς για να συγκεντρώσει χρήματα για να προσλάβει/αγοράσει τους ενδιαφερόμενους. Επιπλέον, αυτός ο αποτελεσματικός/effectual τρόπος εμπλοκής ενδιαφερομένων έχει το πρόσθετο πλεονέκτημα της προσέλκυσης καλύτερων και εξυπνότερων οικονομικών πόρων στην πορεία, όταν είναι καιρός να αναπτυχθεί περαιτέρω η ήδη λειτουργική και αναπτυσσόμενη επιχείρηση. Αξίζει να λάβει υπόψη του κανείς ότι λιγότερο από το 30% των επιχειρήσεων που εισέρ-

χονται στο χρηματιστήριο λαμβάνουν χρηματοδότηση από επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων, ακόμη και στις ΗΠΑ. Όταν ερευνούμε από πού η συντριπτική πλειονότητα των επιτυχημένων επιχειρήσεων αποκτά πόρους, διαπιστώνουμε ότι οι πελάτες, οι προμηθευτές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη είναι η πιο σημαντική πηγή κεφαλαίου. Για παράδειγμα, η IBM (πελάτης) χρηματοδότησε τη Microsoft. Και η Boeing (προμηθευτής) χρηματοδότησε τη Virgin Atlantic.

Εν ολίγοις, δουλεύοντας απλώς με ό,τι έχουν διαθέσιμο στα χέρια τους και επενδύοντας όχι περισσότερα από όσα μπορούν να χάσουν, οι επιχειρηματίες αρχίζουν να διαμορφώνουν σχέσεις με τους ενδιαφερόμενους που βοηθούν στο χτίσιμο των επιχειρήσεών τους χωρίς να χρειάζεται να κυνηγούν τη χρηματοδότηση μέσω προγνωστικών προωθήσεων (predictive pitching) και εν συνεχεία να κυνηγούν τις πωλήσεις και τα ταλέντα που απαιτούνται για την επίτευξη των προβλέψεων».

Έχετε υποστηρίξει ότι η αποτελεσματική/effectual επιχειρηματικότητα πρέπει να διδάσκεται σε όλους. Γιατί;

«Η επιχειρηματικότητα είναι μια μέθοδος, ανάλογη με την επιστημονική. Στην πραγματικότητα, ό,τι είναι η επιστήμη για την πρόβλεψη, είναι η επιχειρηματικότητα για τον έλεγχο. Η επιστημονική προσέγγισή μας δίδαξε να σκεφτόμαστε την πρόβλεψη και τον έλεγχο ως έννοιες που συνυπάρχουν, δηλαδή, όσο καλύτερα μπορούμε να προβλέψουμε το μέλλον, τόσο περισσότερο έλεγχο μπορούμε να έχουμε στα αποτελέσματά μας. Η επιχειρηματική εμπειρία διδάσκει ότι αυτό το “σημείο εκμδένισης” μεταξύ πρόβλεψης και ελέγχου μπορεί να επεκταθεί σε έναν διδιάστατο χώρο όπου η πρόβλεψη και ο έλεγχος είναι οι δύο άξονες του χώρου. Μόλις χαρτογραφήσουμε αυτόν τον χώρο, είναι εύκολο να δούμε ότι η επιστημονική μέθοδος καταλαμβάνει μόνο το μισό αυτού του χώρου. Το άλλο μισό απαιτεί ένα διαφορετικό σύνολο τεχνικών που κυριαρχείται από την αποτελεσματική προσέγγιση/effectuation και ενέχει χαμηλή πρόβλεψη και υψηλό έλεγχο.

Αν θέλουμε να ωφεληθούμε και από τις δύο μεθόδους, πρέπει να οικοδομήσουμε την εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα με τον ίδιο τρόπο που χτίσαμε την επιστημονική εκπαίδευση. Δεν διδάσκουμε επιστήμη μόνο σε μελλοντικούς επιστήμονες. Διδάσκουμε επιστήμη σε όλους, ώστε να μπορέσουμε να οικοδομήσουμε μια κοινωνία ικανή να προωθήσει μια επιστημονική προσέγγιση σε όλα τα ανθρώπινα προβλήματα και περιβάλλοντα. Ομοίως, η διδασκαλία της αποτελεσματικής/effectual επιχειρηματικότητας σε όλους θα βοηθήσει στην οικοδόμηση κοινωνιών ικανών να αντιμετωπίσουν πολλαπλές αβεβαιότητες για τη δημιουργία νέων σκοπών που αξίζει να επιτευχθούν μέσω της επιχειρηματικής μεθόδου. Η δημιουργία εταιρειών δεν είναι παρά ένα σημαντικό υποσύνολο της επιχειρηματικής μεθόδου, όπως και το χτίσιμο εργαστηρίων είναι ένα σημαντικό υποσύνολο της επιστημονικής μεθόδου».

Τι συμβουλή θα δίνετε στους εκπαιδευτικούς για το πώς μπορούν να μεταμορφώσουν τον κόσμο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;

«Η αποτελεσματική/effectual σκέψη και η επιχειρηματική δράση είναι εξίσου ισχυρή με την επιστημονική λογική, ανεξάρτητα από το θέμα ή την περίπτωση. Επιπλέον, η αποτελεσματική/effectual επιχειρηματικότητα μπορεί να διδαχθεί όσο και η επιστήμη σε κάθε επίπεδο εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η συμβουλή μου, λοιπόν, στους εκπαιδευτικούς είναι: Ελάτε να δημιουργούμε μαζί και να συλλέγουμε συνεχώς περιεχόμενο για τη διδασκαλία της επιχειρηματικής μεθόδου, μέσω εμπειρίας και έρευνας. Και ας χτίσουμε κανάλια επικοινωνίας, ας συγκροτήσουμε εκπαιδευτικές δομές και μηχανισμούς καθώς και να κατασκευάσουμε θεσμική και πολιτική υποδομή για τη διάδοση του περιεχομένου που συν-δημιουργούμε».

Επιμέλεια μετάφρασης: Κλεονίκη Καραγκούννη, Μέλος Ειδικού Διδακτικού Προσωπικού της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΟΠΑ

Όταν ερευνούμε από πού η συντριπτική πλειονότητα των επιτυχημένων επιχειρήσεων αποκτά πόρους, διαπιστώνουμε ότι οι πελάτες, οι προμηθευτές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη είναι η πιο σημαντική πηγή κεφαλαίου

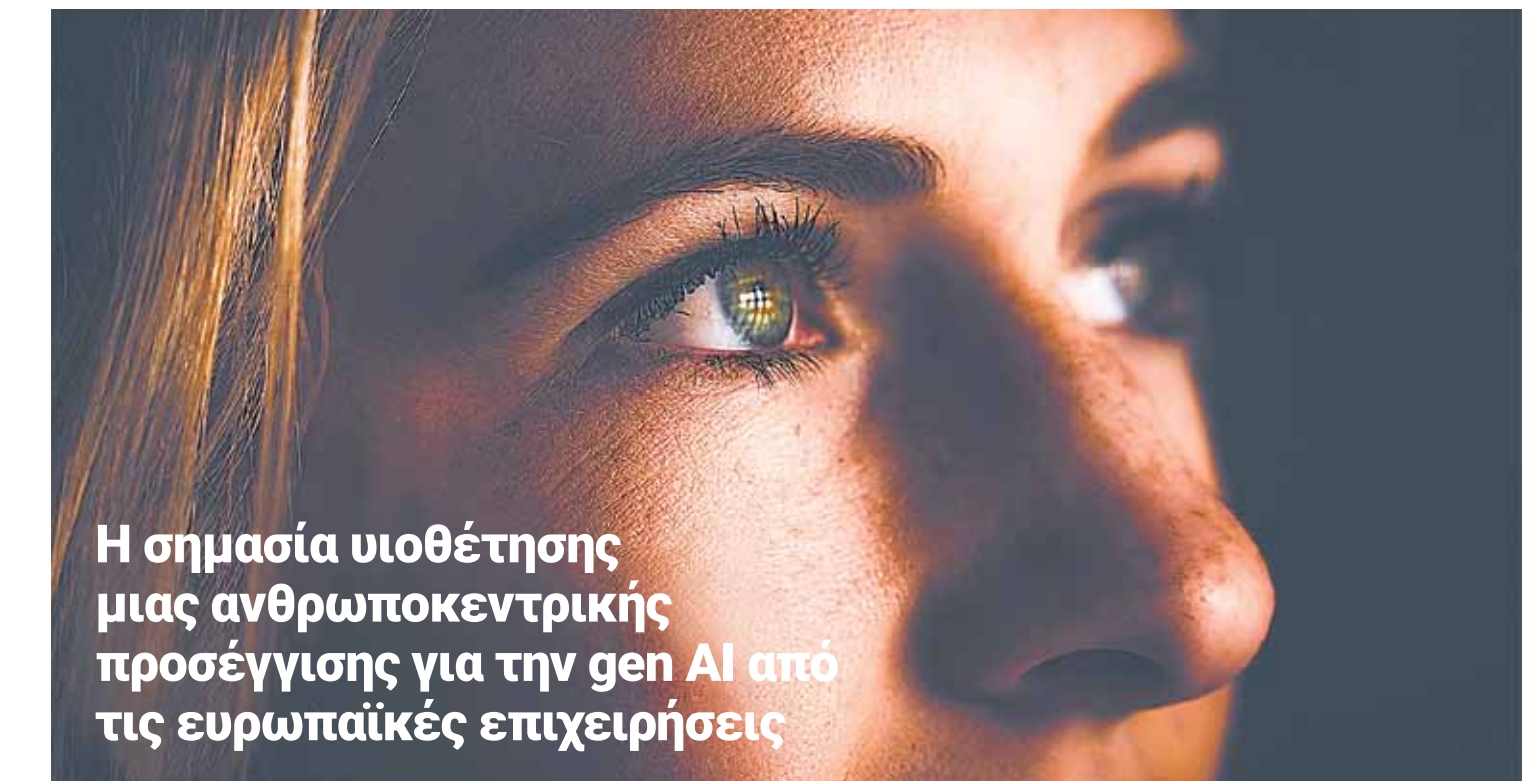
μπληρωματική φύση των πόρων και των σχέσεων. Οι αρχάριοι επιχειρηματίες συχνά υποθέτουν ότι οι πόροι είναι η απαραίτητη κινητήρια δύναμη για να χτίσουν τις επιχειρήσεις τους. Οι έμπειροι επιχειρηματίες, ωστόσο, γνωρίζουν ότι οι σχέσεις είναι το κλειδί. Και για το χτίσιμο των σχέσεων είναι ανάγκη να υπάρχει ευελιξία στους στόχους και να τηρείται μια στάση συν-δημιουργίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη που επιλέγουν από μόνα τους να εμπλακούν. Πρακτικά, οι αποτελεσματικοί/effectual επιχειρηματίες συνει-

Advertorial

Οι ευκαιρίες που μπορεί να προσφέρει την επόμενη 15ετία η τεχνητή νοημοσύνη στην οικονομία της ΕΕ όπως καταγράφονται σε μελέτη της Accenture

Πρόσφατη μελέτη της Accenture αποκαλύπτει ότι έως και το 44% των ωρών εργασίας σε όλη την Ευρώπη θα μπορούσε να επαυξηθεί ή να αυτοματοποιηθεί από την παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη. Σε επίπεδο κλάδων ο υψηλότερος αντίκτυπος αναμένεται στις κεφαλαιαγορές και τις ασφάλειες με 71% των ωρών εργασίας και εν συνεχεία στις τράπεζες και τις εταιρείες λογισμικού με 69%. Αυτό απαιτεί από τις διοικήσεις των επιχειρήσεων να κοιτάξουν πέρα από τον τρόπο με τον οποίο η gen AI θα επηρεάσει συγκεκριμένα καθήκοντα/ρόλους και να διευρύνουν την αξιοποίησή της, εφαρμόζοντας μια πιο ανθρωποκεντρική προσέγγιση. Στην κατεύθυνση αυτή, η υπεύθυνη υιοθέτηση της τεχνητής νοημοσύνης – σε μεγάλη κλίμακα και με επίκεντρο τον άνθρωπο – μπορεί να δημιουργήσει πρόσθετη οικονομική αξία 2,3 τρισ. ευρώ στην Ευρώπη τα επόμενα 15 χρόνια, που ισοδυναμεί με αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,6% μονάδες ετησίως έως το 2038.

Η μελέτη δείχνει επίσης πως παρότι η πλειονότητα (89%) των ευρωπαϊκών διοικητικών ομάδων πιστεύει ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα έχει σημαντικό αντίκτυπο στην επιχείρησή τους, οι επιχειρήσεις τους υπολείπονται σε επενδύσεις που αφορούν το ανθρώπινο δυναμικό. Παρατηρούμε χαρακτηριστικά ότι ενώ το 80% των ευρωπαϊκών διοικήσεων σχεδιάζει αύξηση των επενδύσεων στην gen AI φέτος, μόλις το 35% σχεδιάζει να επενδύσει στο ανθρώπινο δυναμικό, θέτοντας σε κίνδυνο την αναπτυξιακή δυναμική. Παράλληλα, το 94% των ευρωπαίων εργαζομένων δηλώνει ότι επιθυμεί να αποκτήσει νέες δεξιότητες προκειμένου να είναι σε θέση να (συν)εργαστεί με την παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη, αλλά μόνο το 5% των οργανισμών παρέχει ουσιαστική εκπαίδευση. Τα ευρήματα αυτά φανερώνουν συνολικά το χάσμα που επικρατεί μεταξύ των αντιλήψεων των εργαζομένων και των διοικήσεων αναφορικά με την τεχνητή νοημοσύνη στον χώρο εργασίας. Επομένως, προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως η δυναμική της

Η σημασία υιοθέτησης μιας ανθρωποκεντρικής προσέγγισης για την gen AI από τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις

Επιπλέον €2,3 τρισ. στην Ευρώπη από την gen AI

gen AI, οι επιχειρήσεις οφείλουν να κινηθούν σε τέσσερις βασικούς άξονες:

Ηγεσία και μάθηση με νέους τρόπους: Για να είναι αποτελεσματικές και να οικοδομήσουν εμπιστοσύνη σε ένα gen AI μέλλον, οι διοικήσεις οφείλουν να υιοθετήσουν μια προσέγγιση διαρκούς μάθησης. Είναι σημαντικό οι ηγέτες να αγκαλιάσουν πρώτοι την τεχνολογία, αλλάζοντας ουσιαστικά τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν, και να ενσωματώσουν τη μάθηση στην καθημερινότητά τους.

Επαναπροσδιορισμός της εργασίας: Με την επανεξέταση ολόκληρων ροών εργασίας, οι ηγέτες μπορούν να αποκτήσουν σαφή εικόνα για το πού μπορεί να έχει μεγαλύτερη επίδραση η τεχνητή νοημοσύνη, ευθυγραμμίζοντάς την με τους επιχειρηματικούς στόχους για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και

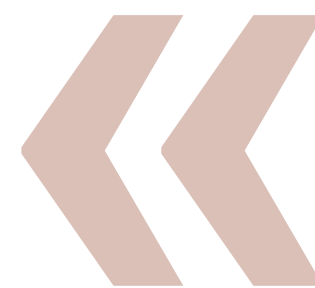
καινοτομία σε όλη την επιχείρηση. Στη βάση αυτή, μπορούν να επικεντρωθούν και να αναθεωρήσουν συνολικά το πώς πρέπει να αλλάξει η εργασία για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών, την υποστήριξη των ανθρώπων και την επίτευξη επιχειρηματικών αποτελεσμάτων.

Αναδιαμόρφωση του εργατικού δυναμικού: Η αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο γίνεται η εργασία απαιτεί ένα δυναμικό και προσαρμόσιμο εργατικό δυναμικό. Οι οργανισμοί πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στη συνεχή επανεφεύρεση του ταλέντου. Με τη σταδιακή υιοθέτηση της GenAI, οι οργανισμοί θα πρέπει να αξιοποιούν επιπρόσθετα εργαλεία, όπως η χαρτογράφηση δεξιοτήτων, που μπορούν να συμβάλουν στην ομαλότερη μετάβαση των εργαζομένων από τους φθίνοντες στους αναδυόμενους ρόλους. Καθώς η εργασία και οι ρόλοι αλλάζουν, η αυξη-

μένη παραγωγικότητα μπορεί να απελευθερώσει χρόνο και ταλέντο για δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας.

Προετοιμασία εργαζομένων: Παράλληλα με την επένδυση στις τεχνικές δεξιότητες των εργαζομένων τους, οι οργανισμοί θα πρέπει ομοίως να δώσουν έμφαση και στις ανθρωποκεντρικές δεξιότητες (soft skills). Παρατηρούμε την ανάδυση ενός «teach-to-learn» μοντέλου, το οποίο εξοπλίζει τους εργαζόμενους με τις κατάλληλες δεξιότητες ώστε να εκπαιδεύσουν τις μηχανές. Σε αυτό το ταξίδι, οι ηγέτες πρέπει επίσης να ακούν και να εμπλέκουν τους ανθρώπους τους σε κάθε βήμα για να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη.

Συμπερασματικά, η gen AI αναμένεται να έχει βαθύτερο αντίκτυπο από οποιαδήποτε άλλη τεχνολογία. Στο πλαίσιο αυτό, οι οργανισμοί οφείλουν να αναπτύξουν μια συνολική στρατηγική επανεφεύρεσης με άξονα την παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη που να αγγίζει όλη την αλυσίδα αξίας τους. Καθώς λοιπόν το μέλλον της εργασίας εξελίσσεται, οι ανθρωποκεντρικές προσεγγίσεις θα ξεχωρίσουν τους κορυφαίους οργανισμούς τόσο σε επίπεδο κουλτούρας όσο και απόδοσης.

Το 94% των ευρωπαίων εργαζομένων δηλώνει ότι επιθυμεί να αποκτήσει νέες δεξιότητες προκειμένου να είναι σε θέση να (συν)εργαστεί με την τεχνητή νοημοσύνη

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ,
Ομότιμος Καθηγητής ΟΠΑ

Γιατί πρέπει να μάθουμε για τα Οικονομικά της Δικτατορίας

Του **ΝΙΚΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ**,
Ομότιμου
Καθηγητή ΟΠΑ

Στις αρχές του 2024, το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών οργάνωσε μια ημερίδα για τα Οικονομικά της Δικτατορίας 1967-1974, καθώς φέτος συμπληρώνεται μισός αιώνας από την πτώση της, ανοίγοντας έτσι την εποχή της Μεταπολίτευσης. Η ιδέα ξεκίνησε το φθινόπωρο του 2023, όταν στην αντίστοιχη 50ή επέτειο από την εξέγερση του Πολυτεχνείου σκεφθήκαμε ότι θα ήταν σωστό να γίνουν και μερικές εκδηλώσεις όχι μόνο για το Πολυτεχνείο καθαυτό αλλά και για μια σειρά από σοβαρές και κρίσιμες πτυχές της Δικτατορίας, οι οποίες επηρέασαν καθοριστικά, και φυσικά ως επί το πλείστον επαχθώς

και αρνητικά, την πορεία της χώρας από την εποχή εκείνη μέχρι σήμερα.

Στο σημείο αυτό ξεπρόβαλε και η ανάγκη να διερευνήσουμε την οικονομική πολιτική την οποία ακολούθησε και τις συνέπειες τις οποίες αυτή είχε στις μετέπειτα εξελίξεις. Και αυτό διότι, ενώ υπάρχει μια γενικότερη συναίνεση τόσο για την πολιτική καταπίεση την οποία άσκησε η Δικτατορία όσο και για την εθνική προδοσία την οποία διέπραξε στην Κύπρο, φαίνεται ότι συνεχίζεται μια διχογνωμία, η επιβίωση ενός μύθου, ότι ναι μεν έκανε το ένα κακό και το άλλο κακό αλλά στην οικονομία καλά τα πήγαινε, ο κόσμος έτρωγε ψωμί, είχε σταθερές δουλειές και ούτω καθεξής. Ο μύθος αυτός κρύβεται πίσω από ένα *ψαθυρό κατασκεύασμα*, το οποίο εύκολα μπορεί να καταπέσει με τα πραγματικά στοιχεία και τις επιστημονικές αναλύσεις, όπως αυτές που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια της ημερίδας.

Στο σημερινό αφιέρωμα σταχυολογούμε μερικές αντιπροσωπευτικές προσεγγίσεις, οι οποίες τονίζουν

ότι η Δικτατορία όχι μόνο δεν κατάφερε να επιτελέσει το «θαύμα» το οποίο διαφήμιζε με τον προπαγανδιστικό της μηχανισμό, αλλά – απεναντίας – κληροδότησε μια οικονομία στο χείλος της ύφεσης και του υπερπληθωρισμού, με οξυμμένες ανισότητες, χωρίς σύγχρονες υποδομές, χωρίς βιομηχανική πολιτική και με μία προβληματική χρηματοπιστωτική επέκταση σε φιλικές της επιχειρήσεις που κατέρρευσαν σωρηδόν λίγα χρόνια μετά. Το μόνο που (δυστυχώς) έμεινε όρθιο ήταν μία στρεβλή οικονομική μεγέθυνση που έγινε χωρίς κανέναν πολεοδομικό σχεδιασμό και προκάλεσε μεγάλες καταστροφές στο περιβάλλον – φυσικό, αστικό και τουριστικό.

Ταυτόχρονα, η Δικτατορία είχε αποκόψει τη χώρα από την πορεία της ευρωπαϊκής ένταξης και την είχε προσδέσει στις οικονομικές επιλογές των ΗΠΑ και μάλιστα σε μια περίοδο που αυτές κλυδωνίζονταν από την πετρελαϊκή κρίση και την αστάθεια του δολαρίου μετά το 1971. Στέρησε έτσι τη χώρα από μία δεκαετία στήριξης και συμμετοχής της ελληνικής οικονο-

**Ημερίδα
για την
οικονομική
πολιτική
την οποία
ακολούθησε
και τις
συνέπειες τις
οποίες αυτή
είχε στις
μετέπειτα
εξελίξεις**

μίας στους θεσμούς συνεργασίας, ανάπτυξης και οικοδόμησης του κοινωνικού κράτους που κυριαρχούσαν τότε στη Δυτική Ευρώπη, στην κορύφωση της λεγόμενης «χρυσής τριακονταετίας» μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Όταν η Ελλάδα «μπήκε» επιτέλους στην ευρωπαϊκή οικογένεια το 1981, η οικονομία της έπρεπε να προσαρμοστεί πλέον με μεγάλες δυσκολίες, καθώς οι περισσότερες χώρες είχαν βυθιστεί και αυτές στον στασιμοληθωρισμό, οι βιομηχανίες τους δεν ήταν πια ανταγωνιστικές και η κοινωνική τους πολιτική υφίστατο μεγάλες περικοπές.

Από τα κείμενα που παρουσιάστηκαν στην ημερίδα, σταχυολογούμε ορισμένες καίριες αναλύσεις για τα Οικονομικά της Δικτατορίας και τις διαχρονικές συνέπειες που είχαν. Προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι χωρίς ελευθερία η ευημερία μιας χώρας, ακόμα και αν επιτευχθεί για κάποιο διάστημα, αργά ή γρήγορα θα χάσει και την πρόσκαιρη αίγλη της και τη δυναμική της – αλλά κυρίως θα καταρρεύσει από την έλλειψη δικαιοσύνης.

Το μεταπολεμικό «οικονομικό θαύμα» και πώς κατέρρευσε με τη Δικτατορία

Πώς οι υπερβολές, οι ακρότητες και οι λάθος επιλογές του καθεστώτος σε συνδυασμό με διεθνείς διαταραχές οδήγησαν στον στασιμοπληθωρισμό του 1974

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗ**,
Ομότιμου Καθηγητή ΟΠΑ

Κατά τη δωδεκαετία που προηγήθηκε της Δικτατορίας, από το 1955 έως το 1966, ο μέσος ετήσιος ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης είχε διαμορφωθεί στα πρωτοφανή επίπεδα του 7,3% και ο πληθωρισμός είχε μειωθεί στα επίπεδα του 2,5% τον χρόνο. Σε ευρώ του 2015, το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ είχε υπερτετραπλασιαστεί μέσα σε 20 μόλις χρόνια, από 1.714 ευρώ το 1946 σε 7.169 ευρώ το 1966. Η ανεργία βρισκόταν στο 5% περίπου, έχοντας μειωθεί σημαντικά κατά την προηγούμενη εικοσαετία, ενώ το έλλειμμα του βασικού εξωτερικού ισοζυγίου, παρά τη διεύρυνσή του μετά το 1964, παρέμενε χαμηλό. Με λίγα λόγια, η φτωχή αγροτική Ελλάδα είχε μετατραπεί σε μια οικονομία μεσαίου εισοδήματος, με σημαντική αύξηση του μεριδίου της μεταποίησης και των κατασκευών. Με τη μετακίνηση μεγάλου μέρους του αγροτικού πληθυσμού προς τα αστικά κέντρα είχε δημιουργηθεί μια δυναμική μεσαία τάξη η οποία είχε συμβάλει στη διαδικασία της ανάπτυξης και η οποία είχε δει το βιοτικό της επίπεδο να βελτιώνεται θεαματικά. Μετά τις εκλογές του Νοεμβρίου 1963 αυξήθηκαν οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων και υπήρξε σημαντική επέκταση των δημοσίων δαπανών από την κυ-

βέρνηση της Ένωσης Κέντρου. Πριν και μετά τις εκλογές του 1964, η κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου έδωσε μεγαλύτερη έμφαση στην αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ των μισθωτών και των συνταξιούχων, θεσμοθετώντας σημαντικές αυξήσεις σε μισθούς και συντάξεις. Επίσης μετά τις εκλογές του 1964 αύξησε τις δαπάνες για την Παιδεία, στο πλαίσιο καθιέρωσης της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, ενώ αυξήθηκαν και οι αγροτικές επιδοτήσεις. Οι αυξήσεις αυτές των δημοσίων δαπανών είχαν μεν σαν αποτέλεσμα μεγάλη μείωση του πλεονάσματος του τακτικού προϋπολογισμού κατά το 1964 και το 1965, ωστόσο η δημοσιονομική ισορροπία δεν απειλήθηκε ιδιαίτερα από τις στοχευμένες αυτές αυξήσεις. Παρά τις διαφορές στην έμφαση, και οι κυβερνήσεις της Ένωσης Κέντρου συνέχισαν να ακολουθούν τους κανόνες της αναπτυξιακής, δημοσιονομικής και νομοσυντακτικής πολιτικής που είχαν καθιερωθεί από τις αρχές της δεκαετίας του 1950. Σε αυτήν ακριβώς τη συγκυρία εκδηλώθηκε από τη χούντα των συνταγματαρχών το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967 και επιβλήθηκε μια στυγνή επταετής Δικτατορία. Οι κυβερνήσεις της Δικτατορίας δεν επιχείρησαν αρχικά να αλλάξουν τον χαρακτήρα της οικονομικής πολιτι-

Την περίοδο της αποσταθεροποίησης του συστήματος σταθερών ισοτιμιών του Bretton Woods, διατήρησαν την ισοτιμία της δραχμής σταθερή απέναντι στο υποτιμώμενο δολάριο

Ο **Στυλιανός Παττακός**
με το περίφημο μυστήρι

κής των προηγούμενων δεκαετιών. Άλλωστε δεν ήταν σε θέση να σχεδιάσουν οι ίδιοι μια εναλλακτική οικονομική πολιτική. Ωστόσο, στην πορεία οδηγήθηκαν σε υπερβολές, ακρότητες και λάθος επιλογές, οι οποίες, σε συνδυασμό με διεθνείς διαταραχές όπως η κατάρρευση του συστήματος του Bretton Woods και η πρώτη πετρελαϊκή κρίση, οδήγησαν στον στασιμοπληθωρισμό του 1974, ανέδειξαν τις αδυναμίες του μετεμφυλιακού υποδείγματος ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και οδήγησαν στο τέλος του μετεμφυλιακού ελληνικού οικονομικού «θαύματος». Αντί να επιχειρήσουν να προσαρμόσουν το μετεμφυλιακό υπόδειγμα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας προς τα νέα δεδομένα που άρχισαν σταδιακά να εμφανίζονται στην παγκόσμια οικονομία προς τα τέλη της δεκαετίας του 1960, οι κυβερνήσεις της δικτατορίας περιορίστηκαν σε μια ρηχή διαχείριση της συνολικής ζήτησης προκειμένου να συντηρήσουν την αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας και την ανοχή του πληθυσμού στην αυταρχική τους διακυβέρνηση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική επιδείνωση του εξωτερικού ισοζυγίου και τη μεγάλη αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων. Επιπλέον, την περίοδο της αποσταθεροποίησης του συστήμα-

τος σταθερών ισοτιμιών του Bretton Woods, διατήρησαν την ισοτιμία της δραχμής σταθερή απέναντι στο υποτιμώμενο δολάριο. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν η πολύ μεγαλύτερη αύξηση του πληθωρισμού σε σχέση με τις χώρες της ΕΟΚ και την Ιαπωνία κατά την περίοδο 1973-1974. Όταν στα τέλη του 1973 συνειδητοποιήθηκε η έκταση των μακροοικονομικών ανισορροπιών που είχαν δημιουργηθεί, υπήρξε μια μεταστροφή προς περιοριστική πολιτική, η οποία συνέβαλε στην ύφεση του 1974.

Αριστερά ο καθηγητής Γ. Αλογοσκούφης και δεξιά ο επίκουρος καθηγητής Α. Κακριδής στην ημερίδα για τα Οικονομικά της Δικτατορίας 1967-1974 που διοργάνωσε το ΟΠΑ

Η πολιτική οικονομία της Δικτατορίας

Επελέγη υπερβολική πιστωτική επέκταση σε μια οικονομία που έτρεχε ήδη με υψηλές ταχύτητες

Σε σύγκριση με τους δημοκρατικούς προκατόχους τους, οι κυβερνήσεις της Δικτατορίας ήταν διατεθειμένες να ακολουθήσουν μια πιο επιθετική επεκτατική πολιτική, από πλευράς συνολικής ζήτησης, για να επιταχύνουν τους ρυθμούς μεγέθυνσης. Το βασικό εργαλείο σε αυτή την κατεύθυνση ήταν οι πιστώσεις του ιδιωτικού τομέα. Εκεί, η διαφορά με το παρελθόν ήταν ξεκάθαρη: το 1972, ο συνολικός ιδιωτικός δανεισμός ήταν 60% του ΑΕΠ – 20 μονάδες παραπάνω από ό,τι το 1967 – μαρτυρώντας μια σημαντική επέκταση της συνολικής ζήτησης. Στον βαθμό που ο δανεισμός τροφοδοτούσε την αύξηση των καταθέσεων, τις οποίες οι εμπορικές τράπεζες μετέτρεπαν σε νέες πιστώσεις, η διαδικασία ήταν επίσης ανατροφοδοτούμενη.

Ταυτόχρονα, όμως, ήταν και επικίνδυνη: σε μία οικονομία που «έτρεχε» ήδη με υψηλές ταχύτητες, ο κίνδυνος μακροοικονομικού εκτροχιασμού αυξανόταν. Σε εμπιστευτικό υπόμνημα το 1973 προς τον Σπυρίδωνα Μαρκεζίνη, ο οικονομολόγος του καθεστώτος, Κωνσταντίνος Θάνος, εξηγούσε πως από το 1970 «επικράτησε πνεύμα επικινδύνου ευφορίας» και χαλάρωση. Σε αυτό συνέβαλαν και οι έριδες μεταξύ διαφορετικών ηγετικών ομάδων εντός του καθεστώτος, όπως η σύγκρουση μεταξύ Γεώργιου Παπαδόπουλου και Νικόλαου Μακαρέζου το 1970-71, ή οι τριβές που προκάλεσε η μετέπειτα εμπλοκή του Μαρκεζίνη στη διαχείριση της οικονομίας.

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΚΡΙΔΗ**, Επίκουρου Καθηγητή Οικονομικής Ιστορίας και Πολιτικής Οικονομίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Επιστημονικού Υπευθύνου Ιστορικού Αρχείου της Τράπεζας της Ελλάδος

Από αριστερά: Φαίδων Γκιζίκης, Γεώργιος Παπαδόπουλος, Δημήτριος Ιωαννίδης

Το εξωτερικό ισοζύγιο

Σε κάθε περίπτωση, η υπερβολική πιστωτική επέκταση άρχισε να δημιουργεί πιέσεις στην οικονομία. Αυτές εκδηλώθηκαν κατ' αρχάς στο εξωτερικό ισοζύγιο. Παρά τις καμπάνιες για την προτίμηση των ελληνικών προϊόντων, οι εισαγωγές αυξάνονταν με γοργούς ρυθμούς, διευρύνοντας το εμπορικό έλλειμμα και τις συναλλαγματικές υποχρεώσεις της χώρας. Οι εξαγωγές δεν αρκούσαν για να τις καλύψουν, η ΕΟΚ είχε παγώσει τα μακροχρόνια δάνεια προς την Ελλάδα, ενώ οι βραχυχρόνιες πιστώσεις συνοδεύονταν από υψηλότερα επιτόκια. Η μόνη πραγματική εναλλακτική ήταν τα μεταναστευτικά εμβάσματα, ο τουρισμός, η ναυτιλία και οι ξένες επενδύσεις.

Εδώ έγκειται και η εξήγηση για πολλά από τα φαινόμενα που παρατηρήθηκαν επί χούντας. Η

ενίσχυση του τουρισμού, πέραν της προπαγανδιστικής του αξίας, προσέφερε συνάλλαγμα. Το ίδιο και το φλερτ με τους εφοπλιστές και τους ξένους επενδυτές. Τι κι αν τα επενδυτικά σχέδια είχαν αδυναμίες ή ήταν αδικαιολόγητα αισιόδοξα; Σημασία είχε να μπει συνάλλαγμα στη χώρα, ανακουφίζοντας το εξωτερικό ισοζύγιο. Έτσι ερμηνεύεται και η παράδοση επιλογή της υποτίμησης το 1973, σε μία συγκυρία που η ελληνική οικονομία δεν αντιμετώπιζε κανένα ζήτημα ανταγωνιστικότητας. Έτσι ερμηνεύονται επίσης πολλές από τις πτυχές της πολιτικής στον τομέα των κατασκευών, που είχαν ως στόχο την προσέλκυση των αποταμιεύσεων των ελλήνων μεταναστών.

Υπό αυτό το πρίσμα, πολλές από τις – υποτιθέμενες – ανορθολογικές ή σκανδαλώδεις επιλογές του καθεστώτος εντάσσονταν σε ένα μοντέλο μακροοικονομικής διαχείρισης. Επρόκειτο άραγε για ένα βιώσιμο μοντέλο; Η απάντηση δεν είναι εύκολη, γιατί τα δεδομένα άλλαξαν από το 1973-74. Η προσωπική μου εκτίμηση, ωστόσο, είναι ότι η οικονομία, ούτως ή άλλως, όδευε σε ύφεση. Οι πληθωριστικές πιέσεις είχαν αρχίσει να συσσωρεύονται ήδη πριν την πετρελαϊκή κρίση, ενώ η υψηλή ρευστότητα είχε προκαλέσει «φούσκες» στο Χρηματιστήριο και τις τιμές των ακινήτων. Το 1973, το οικονομικό επιτελείο πάτησε φρένο, μειώνοντας τις πιστώσεις και τις δημόσιες δαπάνες, καθώς η επιβράδυνση ήταν αναπόφευκτη. Η πετρελαϊκή κρίση και η εισβολή στην Κύπρο απλά τη μετέτρεψαν σε βαθιά ύφεση.

Σε εμπιστευτικό υπόμνημα το 1973 προς τον Σπυρίδωνα Μαρκεζίνη, ο οικονομολόγος του καθεστώτος, Κωνσταντίνος Θάνος, εξηγούσε πως από το 1970 «επικράτησε πνεύμα επικινδύνου ευφορίας» και χαλάρωση

Ενεργειακές στρεβλώσεις στην περίοδο της Δικτατορίας: Η περίπτωση της ΔΕΗ

Οι συνέπειες της εντατικής προώθησης των πετρελαϊκών σταθμών εις βάρος της εθνικής επιλογής της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου για αξιοποίηση των εγχώριων ενεργειακών πηγών

Η ΔΕΗ ιδρύθηκε το 1950 ως «δημοσία επιχείρηση που απολαμβάνει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια...», το 1956 θεσμοθετείται ως ο μοναδικός φορέας ηλεκτρικής ενέργειας και πάραυτα αρχίζει η διαδικασία εξαγοράς των 415 επιχειρήσεων ηλεκτρισμού που υπήρχαν τότε στη χώρα, η οποία εξελίσσεται ταχύτατα και με υποδειγματικές διαδικασίες.

Η Δικτατορία κληρονομεί αυτή τη θετική παρακαταθήκη της ΔΕΗ και συνεχίζει την ποσοτική της μεγέθυνση. Το ποσοστό εξηλεκτρισμού από 80% το 1967, προσεγγίζει το 100% το 1974, ενώ και η κατά κεφαλήν κατανάλωση ηλεκτρισμού υπερδιπλασιάζεται στη διάρκεια της επταετίας. Πρέπει όμως να σημειωθεί εδώ ότι η αύξηση της κατανάλωσης του ηλεκτρισμού οφείλεται κυρίως στις μεγάλες βιομηχανικές επενδύσεις που έγιναν στη χώρα πριν από τη Δικτατορία (Αλουμίνιον της Ελλάδος, Λάρκο, λιπάσματα, πετροχημικά ESSO κ.λπ.).

Στο πενταετές Πρόγραμμα της ΔΕΗ 1968-1972, που καταθέτει άμεσα η χούντα, ανατρέπεται εκ βάθρων το προηγούμενο δεκαετές πρόγραμμα 1965-1974 και ο προγραμματισμός έργων που είχε καταστρωθεί. Το νέο Πρόγραμμα και όλες οι ετήσιες αναθεωρήσεις που ακολουθούν θέτουν ως αιχμή την εντατική προώθηση των πετρελαϊκών σταθμών, αναιρώντας την εθνική επιλογή της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου για

Της **ΔΑΝΑΗΣ ΔΙΑΚΟΥΛΑΚΗ**,
Ομότιμης Καθηγήτριας
Εθνικού Μετσόβιου
Πολυτεχνείου

Κατά την επταετία το πετρέλαιο καταλαμβάνει κυρίαρχη θέση στο Ηλεκτρικό Ισοζύγιο, με τη συμμετοχή του στο σύνολο εγκατεστημένης ισχύος να εκτοξεύεται από 31% το 1967 σε 50% το 1973

Ο πρωθυπουργός της δικτατορίας Κωνσταντίνος Κόλλιας με μέλη της δικτατορίας έξω από τη Μητρόπολη στις 29 Απριλίου 1967

αξιοποίηση των εγχώριων ενεργειακών πηγών και την ενίσχυση της ενεργειακής αυτοδυναμίας της χώρας. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των λιγνιτικών σταθμών Πτολεμαΐδας Νο. 4 και Νο. 5 (300 MW) και του υδροηλεκτρικού σταθμού Πολυφύτου (320 MW). Ο προγραμματισμός της Δικτατορίας τους μετατοπίζει 2-3 χρόνια αργότερα, ενώ ο υδροηλεκτρικός σταθμός Πουρναρίου αποσύρεται εντελώς από τον προγραμματισμό.

Μία δεύτερη στρατηγική επιλογή της ΔΕΗ αφορά στην υιοθέτηση της πυρηνικής ενέργειας, η οποία για πρώτη φορά συμπεριλαμβάνεται στο ενεργειακό της πρόγραμμα. Ήδη από το Δεκέμβριο του 1967 σε κοινοπραξία της γαλλικής εταιρείας Bonnard Gardel, υπογράφεται σύμβαση με την ελβετική ElectroWatt για την παροχή υπηρεσιών με στόχο την εγκατάσταση πυρηνικής μο-

νάδας στη χώρα (επιλογή τεχνολογίας, επιλογή θέσης, βοήθεια επί θεμάτων νομοθεσίας κ.λπ.) έναντι αμοιβής ύψους 450.000 ελβετικών φράγκων. Η ίδια κοινοπραξία προβλέπεται ότι θα αναλάβει και το επόμενο πενταετές πρόγραμμα της ΔΕΗ, υποδηλώνοντας την επί της ουσίας απεμπόληση της εθνικής ανεξαρτησίας στον ενεργειακό σχεδιασμό. Η επιδίωξη για εγκατάσταση πυρηνικού σταθμού δεν ευοδώνεται τελικά και παρά το γεγονός ότι εξακολουθεί να παραμένει ασαφώς στον προγραμματισμό της ΔΕΗ και μετά τη Δικτατορία, αποσύρεται οριστικά το 1992.

Έτσι, κατά την επταετία το πετρέλαιο καταλαμβάνει κυρίαρχη θέση στο Ηλεκτρικό Ισοζύγιο, με τη συμμετοχή του στο σύνολο εγκατεστημένης ισχύος να εκτοξεύεται από 31% το 1967 σε 50% το 1973, καθιστώντας

τη ΔΕΗ πιο ευάλωτη στις επιπτώσεις της πρώτης ενεργειακής κρίσης. Παράλληλα, επενδυτικές επιλογές άστοχες, δαπανηρές και καθοδηγούμενες από εγχώρια και διεθνή κέντρα συμφερόντων (ενδεικτικά η κατά προτεραιότητα κατασκευή των αντισυμβαλλόμενων λιγνιτικών μονάδων της Μεγαλόπολης και η απόπειρα αξιοποίησης της τύρφης των Φιλιππων) επιβαρύνουν υπέρμετρα τον προϋπολογισμό της επιχείρησης και σε συνδυασμό με αδιαφανείς διαχειριστικές πρακτικές υποσκάπτουν την οικονομική της ευρωστία. Και αν στη Μεταπολίτευση η ΔΕΗ μπήκε πάλι σε τροχιά ενίσχυσης της ενεργειακής αυτοδυναμίας, στον διαχειριστικό τομέα η κληρονομιά που παρέλαβε από τη Δικτατορία προσέλαβε μόνιμα χαρακτηριστικά και ήταν δύσκολα ανατάξιμη διαχρονικά.

Η απομυθοποίηση της βιομηχανικής πολιτικής της Δικτατορίας

Όλες οι εμβληματικές επενδύσεις που εξήγγειλε έμειναν στα χαρτιά, ενώ τα αναπτυξιακά επιτεύγματα της περιόδου είχαν τις βάσεις τους στις προδικτατορικές κυβερνήσεις

Η αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής κατά την επταετία 1967-74, που επικαλούνταν οι δικτάτορες ως ένδειξη επιτυχίας της πολιτικής τους, στην πραγματικότητα προερχόταν αφενός από τις μεγάλες ξένες πρωτοποριακές βιομηχανικές μονάδες που είχαν εγκατασταθεί στην χώρα μας πριν από τη Δικτατορία, και αφετέρου είχε ενισχυθεί από την κατάργηση των δασμών για τα ελληνικά βιομηχανικά προϊόντα στις χώ-

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ**, Ομότιμου Καθηγητή Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

ρες της ΕΟΚ, κατ' εφαρμογή της Συμφωνίας Σύνδεσης Ελλάδας - ΕΟΚ του 1961. Για παράδειγμα, η ανάπτυξη των εξαγωγών των βιομηχανικών προϊόντων προήλθε κατά μεγάλο μέρος από τις εξαγωγές αλουμίνας και αλουμινίου, σιδηρονικελίου, σιδηροφύλλων και αντικροτικών που οφείλονται σε επενδύσεις της περιόδου προ του 1967. Η Δικτατορία επιχείρησε να οικειοποιηθεί τα αναπτυξιακά επιτεύγματα, τα οποία οι προηγούμενες κοινοβουλευτικές κυβερνήσεις συνέβαλαν με την πολιτική τους να πραγματοποιηθούν.

Ανάλογου τύπου εμβληματικές παραγωγικές επενδύσεις δεν έγιναν την περίοδο 1967-1974, παρά τις προσπάθειες της Δικτατορίας να προσελκύσει ξένα επενδυτικά κεφάλαια στη χώρα. Επιπροσθέτως, το πάγωμα της Συμφωνίας Σύνδεσης με την ΕΟΚ δεν επέτρεψε στην ελληνική βιομηχανία να αξιοποιήσει τη δυνατότητα της χρηματοδότησής της από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Η Δικτατορία, προκειμένου να αντισταθμίσει το έλλειμμα σε εμβληματικές μεγάλες επενδύσεις, προέβη σε διθυραμβικές ανακοινώσεις για μεγάλες επενδύσεις που όμως έμειναν στα λόγια και ουδέποτε υλοποιήθηκαν. Τρία χαρακτηριστικά παραδείγματα:

1) Η σύμβαση με τη Litton Industries αφορούσε ένα επενδυτικό πακέτο στη Δυτική Πελοπόννησο και την Κρήτη, που είχε απορριφθεί από τις προδικτατορικές κυβερνήσεις, αλλά υπεγράφη τις πρώτες εβδομάδες μετά το απριλιανό πραξικόπημα και τελικώς κατέληξε σε φιάσκο.

2) Η δεύτερη περίπτωση ήταν η ανάθεση στον MacDonald (έναν δαιμόνιο πλην πτωχεύσαντα αμερικανό επιχειρηματία) να αναζητήσει επενδυτικά κεφάλαια για τη χρηματοδότηση της «Εγνατίας Οδού». Τελικώς, ο MacDonald απέδρασε με 4,8 εκατομμύρια δολάρια σε ρευστό κι άλλα 33,4 εκατομμύρια δολάρια σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου.

3) Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, προέκυψε μια τρίτη περίπτωση που αφορούσε στον κλάδο του πετρελαίου. Στη διεκδίκηση της κατασκευής και λειτουργίας των διυλιστηρίων εμπλέκονταν ο Νιάρχος, η εταιρεία ΩΜΕΓΑ του ομίλου Ωνάση,

ο Λάτσης, ο Βαρδινογιάννης και ο Ανδρεάδης με τη ΣΤΡΑΝ. Το δικτατορικό καθεστώς υποσχέθηκε ότι θα δημιουργηθεί ένα ενεργειακό hub από τον Ανδρεάδη (ΣΤΡΑΝ) στην Πάχη Μεγάρων, αλλά τελικά ούτε αυτό πραγματοποιήθηκε στη συνέχεια των έντονων λαϊκών κινητοποιήσεων των Μεγαρέων.

Καταληκτικά, η περίοδος της Δικτατορίας υπήρξε μια οδυνηρή παρένθεση με δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομική ιστορία της χώρας. Η Ελλάδα έμεινε εκτός κρίσιμων ευρωπαϊκών διεργασιών που άνηζαν εκείνη την περίοδο, υιοθέτησε μια στρεβλή νοοτροπία (που ψήγματα της φτάνουν ως τις μέρες μας), δεν επέτρεψε την προσαρμογή της βιομηχανίας στις τεχνολογικές συνθήκες της εποχής, και συνολικά έβαλε φρένο στη δημιουργικότητα των Ελλήνων. Η «Ελλάς των Ελλήνων Χριστιανών» υπήρξε συνοπτικά το ιστορικό δείγμα ενός στόμφου που αναζητούσε τη συνθηματολογία στα αναδρομικά πρότυπα και δεν άφηνε το παραμικρό περιθώριο χάραξης μιας εθνικής στρατηγικής για το μέλλον.

Το πάγωμα της Συμφωνίας Σύνδεσης με την ΕΟΚ δεν επέτρεψε στην ελληνική βιομηχανία να αξιοποιήσει τη δυνατότητα της χρηματοδότησής της από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

«Έθνος ξενοδόχων»: Ο τουρισμός την περίοδο 1967-1974

Όταν ο τουρισμός, υπό τον μανδύα μιας υποτιθέμενης αναπτυξιακής πολιτικής, επιτελεί παράλληλα και πολιτικές λειτουργίες

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗ**,
Διδάκτορος
Κοινωνιολογίας
του Πανεπιστημίου
Κρήτης

Η δεκαετία του 1970 σηματοδοτεί μια αλλαγή παραδείγματος στον τουρισμό με χαρακτηριστικές όψεις την αύξηση της μέσης δυναμικότητας των ξενοδοχειακών μονάδων, την αντιστροφή μιας τάσης κατακερματισμού των όγκων των νέων ξενοδοχείων που είχε εμφανιστεί τη δεκαετία του 1960 και την επιβολή των ενιαίων όγκων και των monoblock ξενοδοχείων. Στην ίδια κατεύθυνση, στο ζήτημα του παραθαλάσσιου τοπίου και της προστασίας των ακτών, ο Αναγκαστικός Νόμος 522 του 1968 παρέχει στους οικοδομούντες τουριστικά καταλύματα δικαιώματα επί των ακτών, καθιστώντας έτσι μεγάλες παράκτιες περιοχές δυνάμει απροσπέλαστες στο κοινό. Στον βαθμό όμως που αυτή η

αποικιοποίηση της ακτής από τον κλάδο της φιλοξενίας δεν υλοποιείται από το ξένο κεφάλαιο – όπως συμβαίνει σε χώρες όπως η Ισπανία, η Τουρκία κ.ο.κ. – θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε την υπόθεση ότι η μορφή του παραγόμενου τουριστικού χώρου την περίοδο της στρατιωτικής Δικτατορίας δεν ήταν μόνο μια επιλογή των βέλτιστων τεχνικών μέσων και της βέλτιστης μορφής από την οπτική της επερχόμενης τουριστικής εκμετάλλευσης των ελληνικών ακτών αλλά μια «*αντικειμενοποιημένη εικόνα του τρόπου με τον οποίο πραγματοποιήθηκε και επιτεύχθηκε η κοινωνική ενσωμάτωση, και η αναπαραγωγή των κοινωνικών συμμαχιών*» τις οποίες ευελπιστούσε να οικοδομήσει το νέο καθεστώς.

Τα όρια του μοντέλου

Ωστόσο, το μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης που επιλέχθηκε συνάντησε τα όριά του την περίοδο της ίδιας της στρατιωτικής Δικτατορίας. Από το 1971 και μετά η πετρελαϊκή κρίση σταδιακά επηρεάζει τις οικονομικές επιδόσεις της χώρας και ο πληθωρισμός εκτινάσσεται. Ο τρόπος και ο χαρακτήρας της παροχής δανείων από τον τραπεζικό προς τον τουριστικό τομέα σίγουρα δεν βοήθησε στη συγκράτησή του. Οι νεότευκτες ξενοδοχειακές μονάδες σύντομα αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αποπληρωμή των δανείων τους, ενώ η κυοφορούμενη κρίση του κλάδου της φιλοξενίας παίρνει διαστάσεις, λίγους μήνες πριν από την εισβολή στην Κύπρο, πτωχεύει η αεροπορική εταιρεία Οράιζον με αποτέλεσμα ένα μπαράζ πλειστηριασμών ξενοδοχείων κατά την

Ο Υπουργός Συντονισμού
Νικόλαος Μακαρέζος
με τον Γεώργιο
Παπαδόπουλο

**Ο Αναγκαστικός Νόμος 522
του 1968 παρέχει
στους οικοδομούντες τουριστικά
καταλύματα δικαιώματα επί
των ακτών, καθιστώντας
έτσι μεγάλες παράκτιες
περιοχές δυνάμει
απροσπέλαστες στο κοινό**

πρώτη περίοδο που ακολούθησε την αλλαγή του καθεστώτος. Η Ελλάδα βέβαια δεν είναι η μόνη χώρα όπου ο τουρισμός, υπό τον μανδύα μιας υποτιθέμενης αναπτυξιακής πολιτικής, επιτελεί παράλληλα και πολιτικές λειτουργίες, ούτε είναι η μόνη στην οποία μια οπισθοδρόμηση στις δημοκρατικές ελευθερίες συνδυάζεται με την εμπέδωση των δομών της τουριστικής οικονομίας. Αν όμως έπρεπε να αναζητήσουμε εθνικές ιδιαιτε-

ρότητες στην επίδραση που είχε ο τουρισμός στην ελληνική κοινωνία και οικονομία, αυτές ίσως να μπορούσαν να ψηλαφηθούν στον τρόπο με τον οποίο η τουριστική ανάπτυξη την περίοδο της στρατιωτικής Δικτατορίας διαμορφώνει σε έναν ορισμένο βαθμό τη δομή του πολιτικού ανταγωνισμού και τις σχέσεις των περιφερειών της χώρας με το κεντρικό κράτος και κατά τη διάρκεια της Μεταπολίτευσης. Το καθεστώς, με όλους τους

Η Ελλάδα στην εποχή του Μεγάλου Πληθωρισμού

Γιατί η δεκαετία του 1970 είναι μια «χαμένη δεκαετία» για την ελληνική οικονομία

Της **ΣΟΦΙΑΣ ΛΑΖΑΡΕΤΟΥ**,
Ερευνήτριας
στη Διεύθυνση
Οικονομικής
Ανάλυσης και
Μελετών της
Τράπεζας της
Ελλάδος

Η Δικτατορία των συνταγματαρχών ήταν ένα ακροδεξιό, απολυταρχικό και λαϊκίστικο μόρφωμα με κύρια χαρακτηριστικά τον εκφοβισμό, τη βία, την καταστολή των ανθρώπινων δικαιωμάτων, την κατάλυση κάθε δημοκρατικού και συνταγματικού θεσμού, την κοινωνική και οικονομική ανελευθερία, με αποτέλεσμα, μετά από μια κατ'επίφαση βραχύχρονη ευημερία, τα λάθη πολιτικής να οδηγήσουν την ελληνική οικονομία σε πορεία ταχείας απόκλισης από τις ευρωπαϊκές οικονομίες, η οποία διήρκεσε μέχρι και την αυγή της νέας χιλιετίας. Δικαιολογημένα μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τη δεκαετία του 1970 ως μια «χαμένη δεκαετία» για την ελληνική οικονομία όχι μόνο εξαιτίας των μεγάλων διεθνών διαταραχών από την πλευρά της συνολικής προσφοράς προϊόντος που συνέβησαν την περίοδο αυτή, αλλά και της πλήρους αποτυχίας της οικονομικής πολιτικής της Δικτατορίας να διαχειρισθεί τις συνέπειες των διαταραχών αυτών στην εγχώρια οικονομία. Στην παραμονή του πολέμου του Γιομ-Κιπούρ και της πρώτης πετρελαϊκής κρίσης τον Οκτώβριο του 1973, όλος ο γνωστός

Τα λάθη πολιτικής οδήγησαν την ελληνική οικονομία σε πορεία ταχείας απόκλισης από τις ευρωπαϊκές οικονομίες, η οποία διήρκεσε μέχρι και την αυγή της νέας χιλιετίας

Ουρά μικροεπενδυτών έξω από το Χρηματιστήριο την περίοδο της δικτατορίας

κόσμος είχε εγκαταλείψει τη σύνδεση με το δολάριο και είχε στραφεί στις ελεύθερα κυμαινόμενες ισοτιμίες των νομισμάτων τους. Ο νέος νομισματικός θεσμός της ελεύθερης διακύμανσης των συναλλαγματικών ισοτιμιών επέτρεψε την αυτονομία στην άσκηση συναλλαγματικής πολιτικής, αφού ο προσδιορισμός της συναλλαγματικής ισοτιμίας αποτέλεσε ευθύνη των εθνικών νομισματικών αρχών. Με άλλα λόγια, με την αποδέσμευση των νομισμάτων από ένα κοινό μέτρο προσδιορισμού της αξίας όλων των υπόλοιπων νομισμάτων, δεν απαιτούνταν πλέον ρητά διατυπωμένοι κανόνες συμπεριφοράς των κεντρικών τραπεζών και των κυβερνήσεων ώστε να εξασφαλίζεται ο συντονισμός των εθνικών πολιτικών. Η συνεργασία ήταν χαλαρή και άτυπη. Πολλές χώρες χρησιμοποίησαν τη συναλλαγματική ισοτιμία για να κάνουν ανταγωνιστικές υποτιμήσεις προκειμένου να εκμεταλλευθούν εμπορικά πλεονεκτήματα. Αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων ήταν οι μεγάλες συναλλαγματικές διακυμάνσεις, η ενίσχυση της αβεβαιότητας και του συναλλαγματικού κινδύνου με την εμφάνιση κερδοσκοπικών πιέσεων στα νομίσματα και μεγάλων ανισορροπιών στα ισοζύγια εξωτερικών πληρωμών.

Στην Ελλάδα, η αδικαιολόγητη εμμονή των νομισματικών αρχών να διατηρήσουν σταθερή την ισοτιμία της δραχμής ως προς το δολάριο όταν το τελευταίο αντιμετώπιζε σφοδρές υποτιμητικές πιέσεις και κερδοσκοπικές επιθέσεις, οδήγησε σε υψηλό εισαγόμενο πληθωρισμό που τροφοδότησε τις πληθωριστικές προσδοκίες και μονιμοποίησε την παρουσία διψήφιων ποσοστών πληθωρισμού. Σε συνδυασμό με τη συνεχή μεγάλη πιστωτική επέκταση σε όλα τα χρόνια της Δικτατορίας, ο εγχώριος πληθωρισμός εκτοξεύθηκε σε ποσοστά μεγαλύτερα του 25%.

τρόπους που γνωρίζουμε, καταρρέει αλλά θα μπορούσε κανείς να διατυπώσει το ερώτημα κατά πόσο η στρατιωτική Δικτατορία κληροδοτεί τη «δημοκρατία» με έναν δεδομένο τρόπο σύνδεσης των τοπικών οικονομικών δικτύων με το εκάστοτε κέντρο της πολιτικής εξουσίας, αμφισβητώντας έτσι παράλληλα παγιωμένες αντιλήψεις για την καταγωγή των πελατειακών σχέσεων στη σύγχρονη Ελλάδα.

Των **ΣΑΡΑΝΤΗ ΚΑΛΥΒΙΤΗ**,
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΚΑΤΣΙΜΗ και
ΘΩΜΑ ΜΟΥΤΟΥ,
Καθηγητών Τμήματος Διεθνών
και Ευρωπαϊκών Οικονομικών
Σπουδών του ΟΠΑ

Η αποταμίευση στην Ελλάδα ή γιατί δεν αποταμιεύουμε

Η σημασία της αποταμίευσης για την οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία χωρών και ανθρώπων είναι αδιαμφισβήτητη. Η αποταμίευση επιτρέπει σε μια χώρα να μετασχηματίσει τη μείωση της παρούσας κατανάλωσης, που συνεπάγεται η αποταμίευση, σε δυνατότητα παραγωγής επιπλέον εισοδήματος στο μέλλον μέσω της αύξησης των επενδύσεων και, επομένως, σε αύξηση των μελλοντικών καταναλωτικών δυνατοτήτων της χώρας.

Καμία χώρα στην ιστορία δεν έχει πετύχει υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης για πολλά χρόνια χωρίς την ύπαρξη υψηλού ποσοστού επενδύσεων και, αντίστοιχα, υψηλού ποσοστού εθνικής αποταμίευσης. Για παράδειγμα, οι ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες της Ανατολικής Ασίας εμφανίζουν για δεκαετίες υψηλότερα ποσοστά εθνικής αποταμίευσης, ενώ αντίθετα η αναπτυξιακή υστέρηση των χωρών της Λατινικής Αμερικής συμβαδίζει με χαμηλά ποσοστά εθνικής αποταμίευσης. Οι πρόσφατες εκδηλώσεις της κλιματικής αλλαγής έχουν καταστήσει σαφές ότι οι ανάγκες για αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται με αυξανόμενη συχνότητα, η δημιουργία κατάλληλων υποδομών περιορισμού των συνεπειών τους και η ανάπτυξη νέων πράσινων τεχνολογιών θα απαιτήσουν τεράστιες επενδύσεις. Επομένως, η αποταμίευση είναι αναγκαία για τη χρηματοδότηση των απαιτούμενων επενδύσεων, ώστε να αντιμετωπιστούν οι περιβαλλοντικές προκλήσεις που προκαλεί η κλιματική αλλαγή. Η ανάγκη αύξησης της αποταμίευσης επιτείνεται από τις δημογραφικές εξελίξεις στις αναπτυγμένες χώρες, με κυριότερη τη γήρανση του πληθυσμού.

Η ανεπαρκής αποταμίευση έχει επίσης συνέπειες σε ατομικό επίπεδο. Όταν τα άτομα δεν αποταμιεύουν, θέτουν σε

κίνδυνο την οικονομική τους ασφάλεια, καθώς αναπάντεχες μεταβολές στη ζωή τους, όπως η απώλεια της απασχόλησης ή μια σοβαρή ασθένεια, συνεπάγονται απότομες και επώδυνες μειώσεις του βιοτικού τους επιπέδου. Ακόμη και η συνταξιοδότηση επιφέρει σημαντική πτώση του βιοτικού επιπέδου στα άτομα που δεν έχουν προνοήσει να αποταμιεύσουν στη διάρκεια του εργασιακού τους βίου.

Δυστυχώς, στην Ελλάδα αποταμιεύουμε πολύ λιγότερο από όσο χρειάζεται για όλα αυτά. Η Ελλάδα είναι η χώρα με το χαμηλότερο ποσοστό *καθαρής* εθνικής αποταμίευσης τα τελευταία 17 χρόνια (και μάλιστα, αρνητικό) από όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ. Η καθαρή εθνική αποταμίευση προκύπτει όταν αφαιρεθεί από την ακαθάριστη εθνική αποταμίευση η απόσβεση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων. Με εξαίρεση το Γράφημα 1, όλα τα υπόλοιπα γραφήματα

αναφέρονται στην (ακαθάριστη) αποταμίευση, η οποία αποτελείται από το άθροισμα της αποταμίευσης του ιδιωτικού τομέα και του δημόσιου τομέα της οικονομίας. Η αποταμίευση για κάθε τομέα ισούται με τη διαφορά μεταξύ διαθέσιμου εισοδήματος και κατανάλωσης. Μάλιστα αποταμιεύουμε λιγότερο όχι μόνο σε σύγκριση με πλουσιότερες, αλλά και με πολύ φτωχότερες χώρες. Το ποσοστό εθνικής αποταμίευσης είναι χαμηλότερο όχι μόνο από τη Γαλλία, τη Γερμανία και τον Καναδά, αλλά και από χώρες όπως η Βραζιλία, η Νότια Αφρική και το Μεξικό – το Γράφημα 1 αποτυπώνει την κατάσταση για το 2022.

Στα Γραφήματα 2 και 3 παρουσιάζεται η εξέλιξη της *ακαθάριστης* αποταμίευσης (ως ποσοστό του ΑΕΠ) του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα για την Ελλάδα, το σύνολο της Ευρωζώνης, καθώς και για την Ισπανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία. Στην Ελλάδα υπήρξε τεράστια διεύρυνση της αρνητικής δημόσιας αποταμίευσης – η οποία ισούται με τη διαφορά εσόδων και μη επενδυτικών δαπανών της κυβέρνησης – από το 2002 έως το 2009, η οποία σταδιακά μειώθηκε μετά την υπαγωγή της χώρας σε καθεστώς διεθνούς εποπτείας. Μετά το 2013 η δημόσια αποταμίευση έγινε θετική – μάλιστα ήταν υψηλότερη από τη δημόσια αποταμίευση της Ισπανίας, της Ιταλίας και της Πορτογαλίας.

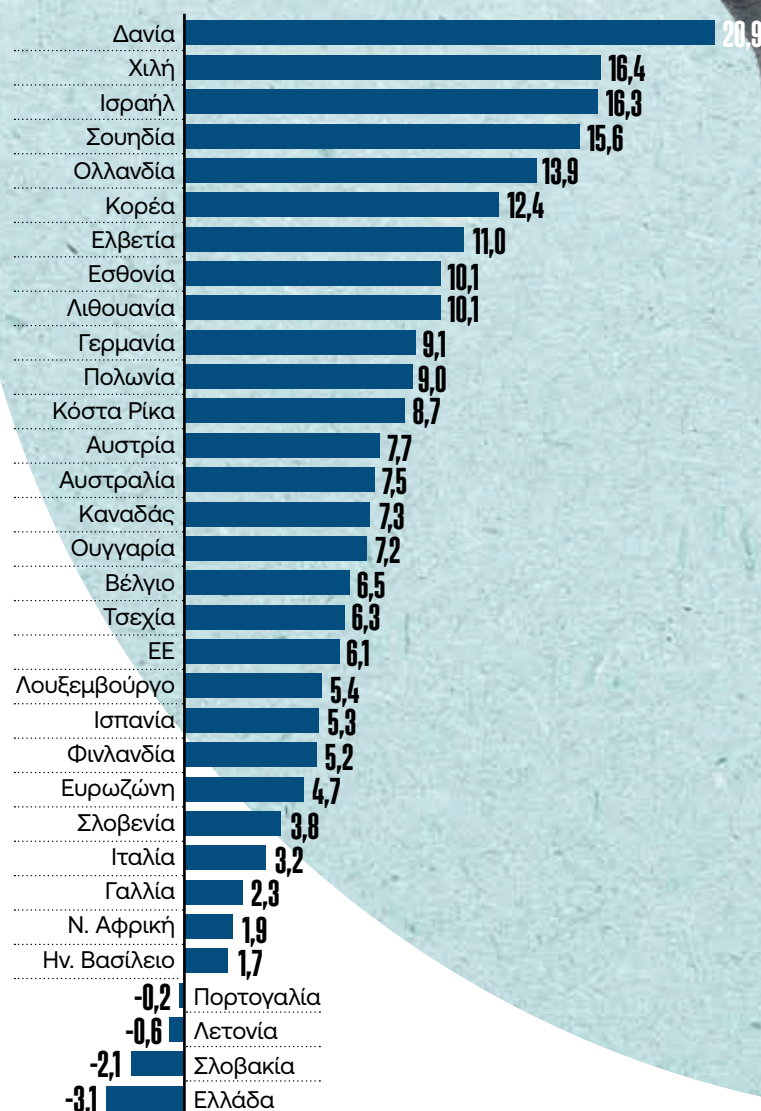
Σε αντίθεση με τη δημόσια αποταμίευση, η ιδιωτική αποταμίευση – που ισούται με το άθροισμα της αποταμίευσης των νοικοκυριών και της αποταμίευσης του εταιρικού τομέα – μειώθηκε σημαντικά στην Ελλάδα, από το 17% του ΑΕΠ την πενταετία 2002-2006, στο 9% την πενταετία 2018-2022. Για το σύνολο της Ευρωζώνης, το αντίστοιχο ποσοστό αυξήθηκε από 21,5% του ΑΕΠ την περίοδο 2002-2006 σε 25,1% την περίοδο 2018-2022. Για την Ισπανία, το ποσοστό αυξήθηκε

από 17,7% την πρώτη περίοδο σε 24,9% τη δεύτερη, για την Ιταλία αυξήθηκε από 20,1% σε 22,8%, και για την Πορτογαλία από 16,6% σε 17,7%.

Η πτώση της ιδιωτικής αποταμίευσης στην Ελλάδα οφείλεται κυρίως στη μεγάλη πτώση της αποταμίευσης των νοικοκυριών (Γράφημα 4). Ακόμη και στην περίοδο πριν από την παγκόσμια

ΚΑΘΑΡΗ ΕΘΝΙΚΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ 2022

ΓΡΑΦΗΜΑ 1 (% του ΑΕΠ)

Ακόμη και στην περίοδο πριν από την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση το ποσοστό αποταμίευσης των νοικοκυριών στην Ελλάδα υστερούσε έναντι των άλλων χωρών

χρηματοοικονομική κρίση, όταν το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών στην Ελλάδα αυξανόταν με υψηλούς ρυθμούς, το ποσοστό αποταμίευσης υστερούσε έναντι των άλλων χωρών. Έτσι, την πενταετία 2002-2006 το μέσο ποσοστό αποταμίευσης των νοικοκυριών στην Ελλάδα ήταν μόλις 7%, έναντι 13% στην Ευρωζώνη, 9% στην Ισπανία, 15% στην Ιταλία και 11% στην Πορτογαλία. Την τελευταία πενταετία (2018-2022) το ποσοστό αποταμίευσης στην Ελλάδα έγινε αρνητικό (-2%), και η υστέρηση έναντι των άλλων χωρών ήταν από 10 ποσοστιαίες μονάδες (έναντι της Πορτογαλίας) μέχρι 17 ποσοστιαίες μονάδες (Ευρωζώνη). Αναμφισβήτητα, η μεγάλη πτώ-

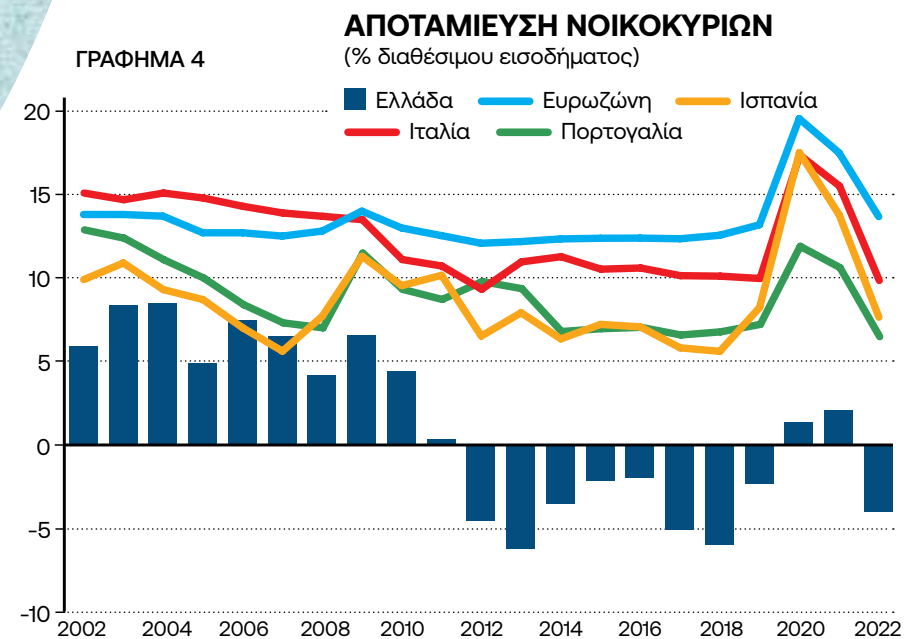
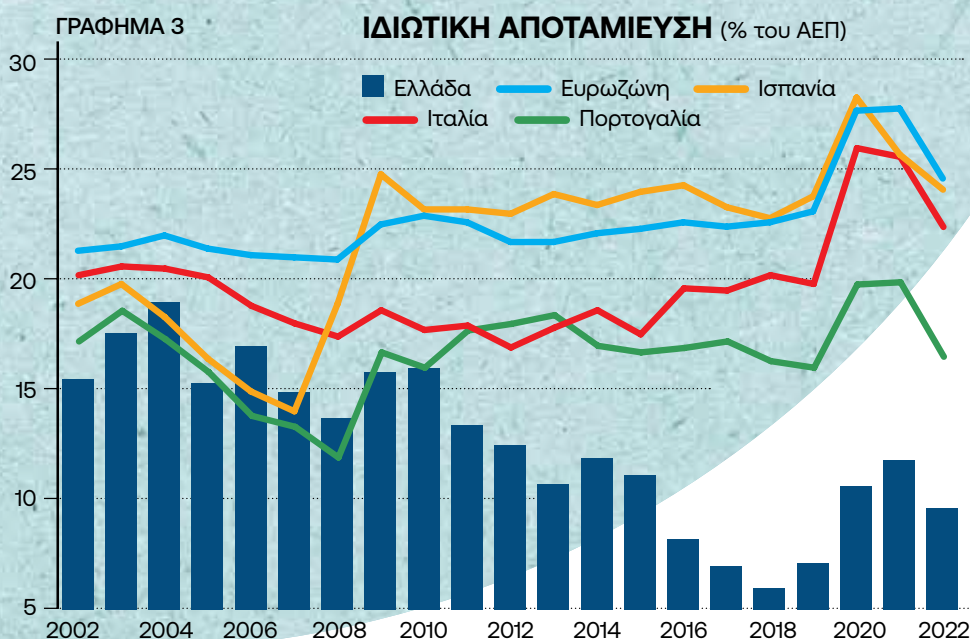
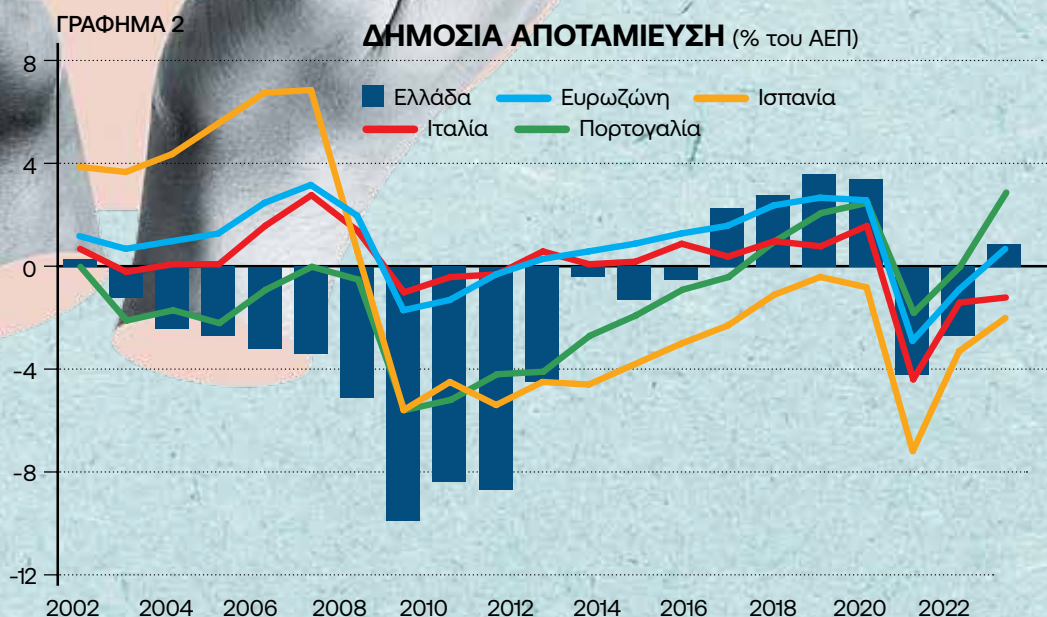
ση του διαθέσιμου εισοδήματος μετά το 2009 μείωσε σημαντικά τη δυνατότητα των νοικοκυριών για αποταμίευση. Παρά ταύτα, η αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών τα πιο πρόσφατα χρόνια δεν συνοδεύθηκε από αύξηση της αποταμίευσης λόγω της ύπαρξης τριών δομικών χαρακτηριστικών της ελληνικής οικονομίας, τα οποία τη διαφοροποιούν από τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης. Το πρώτο δομικό χαρακτηριστικό είναι το ιδιαίτερα *υψηλό ποσοστό αυτοαπασχόλησης*, που φαίνεται να συνδέεται αρνητικά τόσο με την ιδιωτική όσο και τη δημόσια αποταμίευση, καθώς η φοροδιαφυγή οδηγεί σε υπερβάλλουσα κατανάλωση. Το δεύτερο δομικό χαρακτηριστικό, που μειώνει σημαντικά την ανάγκη για προληπτική αποταμίευση, είναι το *υψηλό ποσοστό ιδιοκατοίκησης* – ιδιαίτερα όταν απορρέει από υψηλές διαγενεακές μεταβιβάσεις πλούτου (όπως γονικές παροχές κ.λπ.), καθώς παρέχει οικονομική ασφάλεια έναντι αναπάντεχων γεγονότων. Το τρίτο χαρακτηριστικό είναι η περαιτέρω αύξηση μετά το 2010 ορισμένων ανελαστικών δαπανών, όπως οι *δαπάνες στέγασης των νοικοκυριών* που προήλθαν από την προγενέστερη σημαντική αύξηση στο μέγεθος των κατοικιών στην Ελλάδα. Ως συνέπεια δημιουργήθηκαν υποχρεώσεις που δεν μπορούν να αναιρεθούν, όπως η εξυπηρέτηση στεγαστικών δανείων, η πληρωμή λογαριασμών για ηλεκτρισμό, θέρμανση, ασφάλιση

κατοικίας κ.λπ., που μειώνουν σημαντικά τα περιθώρια αποταμίευσης των νοικοκυριών.

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις

Στη μελέτη προτείνονται μια σειρά παρεμβάσεων με στόχο την αύξηση της αποταμίευσης. Οι πολιτικές αυτές μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής: Δημοσιονομικά ουδέτερες φορολογικές παρεμβάσεις, όπως αύξηση του φορολογικού συντελεστή στις γονικές παροχές ή/και μείωση του αφορολόγητου ορίου, ιδιαίτερα για μεταβιβάσεις που αφορούν νεότερες ηλικίες, σε συνδυασμό με μείωση της φορολογίας του εισοδήματος από αποταμίευση. Δημόσιες ή/και ιδιωτικές πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη βελτίωση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού μέσω της παροχής πληροφόρησης και εκπαίδευσης σχετικά με την αποταμίευση, με ιδιαίτερη στόχευση στις νεότερες ηλικίες και στα άτομα με χαμηλά εισοδήματα. Δημόσιες παρεμβάσεις που παρακινούν τους εργοδότες να προ-εγγράφουν αυτόματα τους εργαζόμενους σε πρόσθετα συνταξιοδοτικά προγράμματα ή να μεταφέρουν ένα προκαθορισμένο μέρος του μισθού τους, εφόσον οι εργαζόμενοι δεν εκφράσουν αντίρρηση, σε αποταμιευτικούς λογαριασμούς.

Το άρθρο βασίζεται στην ομότιπλη μελέτη που εκπονήθηκε σε συνεργασία του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και της Eurobank.

Η κοινότητά μας

Του Καθηγητή **ΒΑΣΙΛΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ**, Αντιπρύτανη Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Η Στρατηγική Διεθνοποίησης του ΟΠΑ με έμφαση στην Ποιότητα

Το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών είναι ένα από τα πιο εξωστρεφή Πανεπιστήμια της χώρας με υψηλή διεθνή αναγνώριση. Αυτό σε σημαντικό ποσοστό οφείλεται στην έμφαση που διαχρονικά δίνεται στην ερευνητική αριστεία καθώς και στη διεθνή παρουσία των μελών της ακαδημαϊκής του κοινότητας.

Τα τελευταία χρόνια η διεθνοποίηση αποτελεί κεντρικό στόχο του ΟΠΑ. Μάλιστα, υλοποιήθηκε μια στρατηγική διεθνοποίησης με έμφαση στις διεθνείς συνεργασίες με ποιοτικά ιδρύματα του εξωτερικού οι οποίες και στηρίχθηκαν σε μια σειρά από στρατηγικές προτεραιότητες. Αυτές, συχνά ξεκινούν από δράσεις μικρής δέσμευσης (π.χ. επισκέψεις μικρής διάρκειας) και ολοκληρώνονται με δράσεις μεγάλης δέσμευσης (π.χ. Δημιουργία Ξενόγλωσσου Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών). Οι προτεραιότητες αυτές είναι οι παρακάτω:

Ενίσχυση του επιτυχημένου Προγράμματος Erasmus+. Σημαντική συνεισφορά στη διεθνοποίηση του Ιδρύματος από το 1987 μέχρι σήμερα, διαδραματίζει το Πρόγραμμα Erasmus+ μέσω του οποίου έχουν υλοποιηθεί περισσότερες από 230 διδρυματικές συμφωνίες. Η ιδιαίτερη έμφαση που δόθηκε στο Πρόγραμμα οδήγησε σε χρηματοδότηση, η οποία για το ακαδημαϊκό έτος 2023/24 ανέρχεται στα €2.033.190,00, σε σύγκριση με τη χρηματοδότηση των €846.680,00 το ακαδημαϊκό έτος 2017/18. Ταυτόχρονα το ΟΠΑ κατέγραψε σημαντική αύξηση τόσο των εισερχομένων φοιτητών (από 325 το 2019-20 σε περισσότερους από 500 το 2024-25) όσο και των εξερχομένων φοιτητών (από 265 το 2019-20 σε περίπου 400 το 2024-25).

Επισκέψεις μικρής διάρκειας. Τα τελευταία χρόνια το ΟΠΑ φιλοξένησε ομάδες προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών από κορυφαία πανεπιστήμια των ΗΠΑ. Σε κάποιες περιπτώσεις (όπως αυτή του Indiana University Bloomington) αναπτύχθηκαν επί σειρά ετών επιτυχημένες συ-

νεργασίες μεταξύ προπτυχιακών φοιτητών, με στόχο την από κοινού μελέτη ελληνικών νεοφυών επιχειρήσεων και την παρουσίαση προτάσεων βελτίωσης προς τη διοίκησή τους. Παράλληλα το ΟΠΑ φιλοξένησε το 2024 για τέταρτη συνεχή χρονιά το Executive MBA του William and Mary, ενός από τα πιο ιστορικά πανεπιστήμια των ΗΠΑ. Οι φοιτητές του Executive MBA είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, ειδικά σχεδιασμένο για αυτούς. Παρόμοια προγράμματα αναπτύχθηκαν ή αναπτύσσονται για το Drexel University και το University of Georgia, δίνοντας στους φοιτητές μας (προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς) τη δυνατότητα συμμετοχής σε διεθνείς συνεργασίες.

Θερινά Σχολεία και Κοινά Συνέδρια. Το ΟΠΑ φιλοδοξεί να αποτελέσει κόμβο διεθνών θερινών σχολείων για ιδρύματα του εξωτερικού. Επιτυχημένο παράδειγμα αυτής της προσπάθειας αποτελεί τα τελευταία τρία έτη το θερινό σχολείο του Τμήματος Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας σε συνεργασία με το Michigan State University. Παράλληλα το ΟΠΑ σε συνεργ-

ασία με το Stevens Institute of Technology διοργάνωσε το 2023 ένα διεθνές συνέδριο με θέμα «Leading and Managing in the Digital Era». Στόχος η ανάπτυξη θερινών σχολείων με πανεπιστήμια των ΗΠΑ και της Κίνας.

Το ΟΠΑ ως Ευρωπαϊκός Κόμβος εξαμηνιαίας εκπαίδευσης προπτυχιακών φοιτητών ποιοτικών πανεπιστημίων του εξωτερικού (Study Abroad Programs). Το 2024, το ΟΠΑ έγινε για πρώτη φορά στην ιστορία του ευρωπαϊκός κόμβος εκπαίδευσης για προπτυχιακούς φοιτητές του Kelley School of Business, Indiana University, υποδεχόμενο τον Ιανουάριο του 2024 τους πρώτους έντεκα αμερικανούς φοιτητές, οι οποίοι παρακολούθησαν για ένα ολόκληρο εξάμηνο μαθήματα στο ΟΠΑ, τα οποία σχεδιάστηκαν ειδικά γι' αυτούς και για τα οποία έλαβαν πιστωτικές μονάδες στο ίδρυμά τους. Το πρόγραμμα έδωσε τη δυνατότητα σε φοιτητές από τις ΗΠΑ να σπουδάσουν στην Ελλάδα, γνωρίζοντας τη χώρα και διευρύνοντας τους διεθνείς ορίζοντές τους. Τέτοια προγράμματα ενισχύουν την εμπειρία του ΟΠΑ στην

ανάπτυξη ποιοτικών διεθνών συνεργασιών.

Συνάπτοντας Συνεργασίες Dual Master's Degrees σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Το ΟΠΑ πρωτοπόρησε στη δημιουργία μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Σήμερα ηγείται στη μεταπτυχιακή εκπαίδευση στους τομείς που θεραπεύει, παρέχοντας έναν μεγάλο αριθμό ποιοτικών μεταπτυχιακών προγραμμάτων, μεταξύ των οποίων και οκτώ αγγλόφωνα. Στο πεδίο των αγγλόφωνων μεταπτυχιακών έχουν συναφθεί τρεις συνεργασίες dual degree με Ιδρύματα του εξωτερικού (Pavia University Italy, Stevens University USA, EDHEC France). Μέσω των συμφωνιών αυτών οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του ΟΠΑ έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν διπλό πτυχίο. Πιστεύουμε, ότι η περαιτέρω υλοποίηση τέτοιων συνεργασιών σε μεταπτυχιακό επίπεδο όχι μόνο θα προσελκύσει περισσότερους διεθνείς φοιτητές στο Ίδρυμα, αλλά θα προσφέρει και στους φοιτητές

μας μοναδικές διεθνείς εκπαιδευτικές εμπειρίες.

Δημιουργία Ξενόγλωσσου Προπτυχιακού Προγράμματος. Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της επόμενης τετραετίας είναι η υλοποίηση ξενόγλωσσου Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στην αγγλική γλώσσα, το οποίο έχει εγκριθεί από τη Σύγκλητο και αναμένεται να ξεκινήσει το ακαδημαϊκό έτος 2025-26.

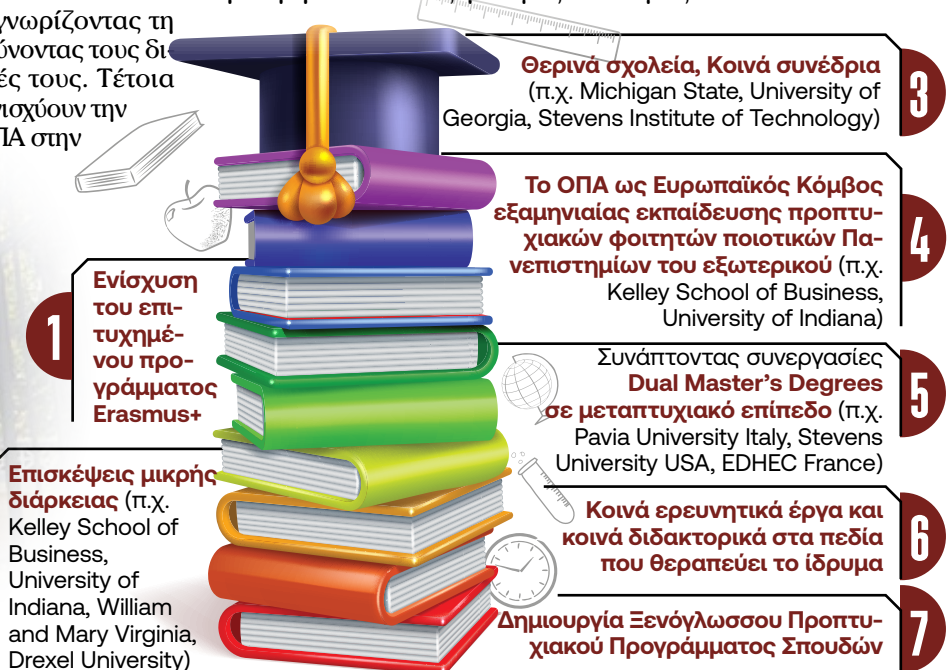
Συνοψίζοντας

Η διεθνοποίηση των ελληνικών πανεπιστημίων είναι ένας μακρύς και επίπονος δρόμος, στον οποίο λίγα ιδρύματα έχουν μέχρι σήμερα αφιερώσει την αναγκαία προσοχή και πόρους. Η αναζήτηση της διεθνοποίησης δεν θα πρέπει να εστιάζει σε συνεργασίες με ιδρύματα χαμηλού κύρους. Αντίθετα παρουσιάζεται η ευκαιρία δημιουργίας μιας στρατηγικής διεθνοποίησης με έμφαση στην ποιότητα. Προς τον σκοπό αυτόν κινείται το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Όμως, η όποια στρατηγική διεθνοποίησης δεν είναι εύκολα υλοποιήσιμη. Τα διεθνή ιδρύματα διαθέτουν πολυπληθή και εξαιρετικά οργανωμένα Τμήματα Διεθνούς Ανάπτυξης και εμπειρία πολλών ετών. Κατά συνέπεια, οφείλουμε όχι μόνο να αναζητήσουμε τους αναγκαίους πόρους, αλλά και να συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε ένθερμα τη διεθνοποίηση, η οποία θα μετασχηματίσει τα Ιδρύματά μας με πληθώρα θετικών επιπτώσεων για το σύνολο της ακαδημαϊκής μας κοινότητας.

ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗΣ (ΜΕ ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ)

ΒΑΘΜΟΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ-ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ

Δράσεις για μια κοινωνία ισότιμων ανθρώπων

Με στόχο να συμβάλει στη δημιουργία μιας κοινωνίας ισότιμων ανθρώπων, η Τράπεζα Πειραιώς αναπτύσσει ένα ευρύ φάσμα δράσεων στο πλαίσιο του προγράμματος EQUALL που αποτελεί και έναν από τους κύριους πυλώνες της στρατηγικής εταιρικής και κοινωνικής υπευθυνότητας που εφαρμόζει. Το EQUALL ήδη κλείνει δύο χρόνια επιτυχημένης υλοποίησης και αναπτύσσεται σε τέσσερις πυλώνες:

- Την ισότητα των φύλων
- Την προστασία και την ενίσχυση των παιδιών
- Την υποστήριξη της νέας γενιάς
- Την ενίσχυση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων

Οι δράσεις του EQUALL που υλοποιούνται σε συνεργασία με εξειδικευμένους συνεργάτες αλλά και στο πλαίσιο συμφωνιών συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς όπως η UNICEF και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, στοχεύουν να συμβάλλουν στην καλλιέργεια της κουλτούρας της συμπερίληψης, στη δημιουργία ίσων ευκαιριών και στον περιορισμό των πολλαπλών διακρίσεων που αντιμετωπίζουν ευάλωτα άτομα και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Μέσω των επιμέρους προγραμμάτων του EQUALL παρέχεται έμπρακτη ενίσχυση για την προστασία τους, την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την επαγγελματική εξέλιξη, την επιχειρηματικότητα, τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και εν τέλει την αυτόνομη ανάπτυξη, την αξιοπρέπεια και τις ελεύθερες επιλογές.

Μέχρι σήμερα, από τις δράσεις του προγράμματος EQUALL – Για μια Κοινωνία Ισότιμων Ανθρώπων, έχουν ωφεληθεί πάνω από 5.200 άτομα και μέχρι το τέλος του 2025 το πρόγραμμα στοχεύει να υποστηρίξει συνολικά:

Μέχρι σήμερα από τις δράσεις του προγράμματος EQUALL έχουν ωφεληθεί πάνω από 5.200 άτομα

- Πάνω από 2.900 γυναίκες στον πυλώνα της Ισότητας των Φύλων
- Πάνω από 10.000 παιδιά στον πυλώνα της Μέριμνας για τα Παιδιά
- Πάνω από 12.000 νέες και νέους στον πυλώνα της Νέας Γενιάς
- Πάνω από 500 άτομα στον πυλώνα των Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά στον πρώτο πυλώνα του προγράμματος που αφορά σε δράσεις για την ισότητα των φύλων και την εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων, η Τράπεζα υλοποιεί τα ακόλουθα επιμέρους προγράμματα που έχουν ως στόχο να υποστηρίξουν τις γυναίκες για την απόκτηση δεξιοτήτων, την εκπαίδευση, την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, την οικονομική τους αυτοτέλεια και την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη:

Women Founders and Makers
Απευθύνεται σε όλες τις γυναίκες που έχουν δημιουργήσει ή επιθυμούν να αναπτύξουν τη δική τους επιχειρηματική δραστηριότητα και αναζητούν σχετική επιμόρφωση και εξειδικευμένη υποστήριξη.

Women Back to Work
Απευθύνεται σε όλες τις γυναίκες που επιθυμούν να επιστρέψουν δυναμικά στην αγορά εργασίας.

Women in Agriculture
Απευθύνεται σε όλες τις γυναίκες που διατηρούν επιχείρηση ή σκοπεύουν να ξεκινήσουν δική τους επιχείρηση στον αγροτικό τομέα.

Profession has no Gender
Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Profession has no Gender, που υλοποιείται σε συνεργασία με το The Tipping Point, απευθύνεται στους μαθητές και τις μα-

θήτριες δημόσιων Δημοτικών, Γυμνασίων και Λυκείων ανά την Ελλάδα. Στόχος του προγράμματος είναι να ευαισθητοποιήσει τη νέα γενιά όσον αφορά στην επιλογή επαγγέλματος και να καταρρίψει τα κοινωνικά στερεότυπα που αναπαράγονται και λειτουργούν ως τροχοπέδη στις επιλογές των νέων για το επάγγελμα που επιθυμούν να ακολουθήσουν. Στο πλαίσιο αυτό, οι μαθητές και οι μαθήτριες διασυνδέονται με μέντορες από την Ελλάδα και το εξωτερικό που δραστηριοποιούνται σε επαγγέλματα που είναι στερεοτυπικά συνυφασμένα με το διαφορετικό φύλο.

Το πρόγραμμα EQUALL διευρύνεται συνεχώς τόσο σε ό,τι αφορά τις επιμέρους δράσεις του όσο και σε ό,τι αφορά τα άτομα και τις κοινωνικές ομάδες στις οποίες απευθύνεται.

Μάθε περισσότερα στο equall.gr

Η κοινότητά μας

ATHENIAN NEXUS SUMMIT 2024

Ένα διήμερο-γιορτή για την άνθηση της ευρωπαϊκής επιχειρηματικότητας

Της κυρίας **ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗ**, Επικεφαλής Μονάδας Μεταφοράς Τεχνολογίας και Καινοτομίας του ΟΠΑ.

Νέοι, ερευνητές, επενδυτές, μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας σε εταιρείες και οργανισμούς, επενδυτές, εκπρόσωποι νεοφυών επιχειρήσεων και νεοσύστατες επιχειρηματικές ομάδες από όλη την Ευρώπη: Ένα ποικιλόμορφο κοινό, μολογούμενο με ισχυρές δόσεις ενθουσιασμού και δημιουργικότητας, που συγκεντρώθηκε πρόσφατα στο κέντρο της Αθήνας σε μια διήμερη «γιορτή» για την ενίσχυση του αθηναϊκού οικοσυστήματος, το «Start For Future Summit 2024: the Athenian Nexus». Η επιτυχημένη εκδήλωση έγινε το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Μαΐου με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας και την ανάπτυξη λύσεων για τη βελτίωση του αθηναϊκού οικοσυστήματος με ευρωπαϊκή προοπτική, πάνω στους άξονες του DeepTech, της Κυκλικής Οικονομίας και του Πολιτισμού και Τουρισμού.

Το συνέδριο τίμησαν με την παρουσία τους εξέχοντες καλεσμένοι, διακεκριμένοι ομιλητές και προσωπικότητες του ευρωπαϊκού επιχειρηματικού οικοσυστήματος. Όπως ανέφερε και ο Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού **Κυριάκος Πιερρακάκης**, πλέον τα πανεπιστήμια έχουν αποκτήσει επιχειρηματική κουλτούρα, τόσο μέσα από τα μαθήματα όσο και με τη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων (startups) και τεχνοβλαστών (spin-offs). Παράλληλα, ο Πρύτανης του

Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητής **Δημήτριος Μπουραντώνης**, επισήμανε τη συμβολή του Πανεπιστημίου ως μέλους της κοινότητας του δικτύου Start For Future, καθώς και τις ευκαιρίες για σχεδιασμό κοινών δράσεων των συμμετεχόντων πάνω σε θέματα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας. Παράλληλα, η πρώην Υπουργός Καινοτομίας και Ανάπτυξης της Βουλγαρίας και ιδρυτικό μέλος του Start For Future **Milena Stoycheva** υπογράμμισε πως το «Athenian Nexus Summit» εστιάζει στην ανάληψη κοινών ευθυνών και ενεργειών που στοχεύουν στη συνδιαμόρφωση λύσεων και συνεργασία φορέων για τη δημιουργία τοπικών «κοιλιάδων» καινοτομίας. Η πρώτη ημέρα του συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στο Ωδείο Αθηνών και επικεντρώθηκε στην ενίσχυση του οικοσυστήματος επιχειρηματικότητας και καινοτομίας στην Ευρώπη. Βασικά σημεία των δύο πρώτων πάνελ ήταν η σημασία των στοχευμένων πολιτικών και θεσμικών πρωτοβουλιών και ο καίριος ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν οι διάφοροι φορείς στην προώθηση και προαγωγή της καινοτομίας επιχειρηματικότητας. Στη συνέχεια, η προσοχή μετατοπίστηκε στις προκλήσεις της προώθησης των spin-offs, της αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων και της δημιουργίας γεφυρών μεταξύ των εθνικών και περιφερειακών οικοσυστημάτων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας. Πολυαναμενόμενο γεγονός ήταν το Investor Day, κατά τη διάρκεια του οποίου 30 νεοφυείς επιχειρήσεις παρουσίασαν την καινοτομία τους στην επενδυτική κοινότητα και σε εκπροσώπους

ευρωπαϊκών θερμοκοιτίδων (incubators). Παράλληλα, είχαν την ευκαιρία να προσελκύσουν χρηματοδοτήσεις και να αναπτύξουν συνεργασίες με κορυφαίους επενδυτές του κλάδου τους, ενισχύοντας την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων και την ουσιαστική αξιοποίηση της έρευνας. Η δεύτερη μέρα έλαβε χώρα στους χώρους του Κέντρου Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας (ACE) του ΟΠΑ, όπου και πραγματοποιήθηκε το Co-Creation Workshop. Στόχος του ήταν να εστιάσει στη συνεργατική ανάπτυξη ιδεών, πολιτικών και λύσεων για την ενίσχυση του οικοσυστήματος της καινοτομίας, με την παροχή συγκεκριμένων και εφαρμοσμένων μέτρων για την αντιμετώπιση της μεσογειακής κρίσης. Με την ολοκλήρωση του workshop, διεξήχθη συζήτηση με θέμα την αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και τις δυνατότητες του εθνικού και περιφερειακού οικοσυστήματος, με ομιλητές εκπροσώπους ερευνητικών ιδρυμάτων και φορέων από την Ελλάδα και την Κύπρο.

Όπως είναι γνωστό, το Κέντρο Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας (ACE) του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

είναι αφιερωμένο στην προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ερευνητικών δραστηριοτήτων και υποστήριξης νεοφυών επιχειρήσεων. Λειτουργεί 10 χρόνια ως μια αυτόνομη δομή μέσα στο δημόσιο πανεπιστήμιο, ενώ πρόσφατα κατέλαβε την 69η θέση ανάμεσα στους 125 καλύτερους επιταχυντές και θερμοκοιτίδες στην Ευρώπη, σύμφωνα με το «Europe's Leading Startup Hubs 2024» που πρόσφατα δημοσιεύτηκε από τους «Financial Times» και το Statista.

Οι βραβεύσεις σε 21 ομάδες

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με το International Startup Competition: The «Athenian Agora» Awards όπου 21 επιχειρηματικές ομάδες παρουσίασαν τις καινοτόμες λύσεις τους και έλαβαν μοναδικά βραβεία. Οι ομάδες που διακρίθηκαν είναι οι Cordia, Kooti Agrivoltaics, Athletopia, Aegean Cargo Sailing & Find your Coach. Το «Athenian Nexus Summit» φιλοδοξεί να γίνει θεσμός που πραγματοποιείται σε ετήσια βάση αποτελώντας γιορτή για την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα.

Ένα δυναμικό hub

Το Start For Future είναι ένα από τα πιο δυναμικά και ταχύτερα αναπτυσσόμενα hubs καινοτομίας στην Ευρώπη, που προωθεί την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία φέρνοντας σε επαφή τα διαφορετικά ενδιαφερόμενα μέρη του οικοσυστήματος σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Στον κόμβο αυτόν συμμετέχουν περισσότερες από 25 ακαδημαϊκές κοινότητες, ενώ έχουν υποστηριχθεί εκατοντάδες νεοφυείς επιχειρήσεις και ερευνητικές ομάδες από όλη την Ευρώπη. Αυτή ήταν η τέταρτη ετήσια συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Start For Future.

Η Avis είναι η μεγαλύτερη εταιρεία mobility στην Ελλάδα. Στόχος μας είναι να προσφέρουμε άριστες εμπειρίες μετακίνησης στους πελάτες μας, ενώ αυτό που μας ενώνει και μας καθοδηγεί είναι η πρόκληση του να κάνουμε πάντα κάτι παραπάνω, να ξεπερνάμε τις προσδοκίες. Με κινητήριο δύναμη τους ανθρώπους μας, αναβαθμίζουμε συνεχώς τις υπηρεσίες μας και πραγματοποιούμε το όραμά μας να ηγούμαστε και να διαμορφώνουμε το αύριο ως η καλύτερη εταιρεία βιώσιμης κινητικότητας.

Οι άνθρωποι της Avis είναι ουσιαστικό κομμάτι της κουλτούρας της εταιρείας, μιας κουλτούρας που χτίζουμε και εξελίσσουμε μαζί, με θεμελιώδεις αξίες μας την καινοτομία, το πάθος, την ακεραιότητα, το αίσθημα ευθύνης και την προτεραιότητα στον πελάτη. Επενδύοντας στις διαδρομές που διανύουμε με τους ανθρώπους μας, μετατρέπουμε τις αξίες αυτές σε συμπεριφορές που δεν υιοθετούνται μόνο προς τους πελάτες, αλλά και μεταξύ των εργαζομένων μας. Το μεγαλύτερό μας επίτευγμα είναι ότι έχουμε καταφέρει να διαμορφώσουμε ένα ανθρωποκεντρικό περιβάλλον με θετικό κλίμα, μέσα στο οποίο όλοι αισθάνονται σεβασμό, αναγνώριση και ελευθερία έκφρασης.

Η γνώμη των ανθρώπων της Avis είναι σημαντική, γι' αυτό οργανώνουμε pulse surveys και τα **We listen We Care** workshops, όπου συζητάμε προτάσεις και προβληματισμούς, προκειμένου να ενταχθούν στο πλάνο ενεργειών που βελτιώνουν την εργασιακή καθημερινότητα και αυξάνουν τη δέσμευση και την ικανοποίηση των ανθρώπων μας. Αισθανόμαστε υπερήφανοι που οι προσπάθειές μας αναγνωρίζονται, γεγονός που αποτυπώνεται στα εντυπωσιακά αποτελέσματα της **Ετήσιας Έρευνας Ικανοποίη-**

Together all the Way

Δίπλα σου σε κάθε σου διαδρομή.

σης & Δέσμευσης Προσωπικού, με σκορ **84%**, αλλά και από την ανάδειξη της εταιρείας ως **Great Place to Work** για **δεύτερη συνεχόμενη χρονιά**. Το **Employee Experience Journey** ξεκινάει για εμάς από την πρώτη μέρα, όπου κάθε νέος εργαζόμενος λαμβάνει welcome kit, μία σύντομη αλλά περιεκτική ενημέρωση για την εταιρεία και γίνεται κομμάτι του **Avis Buddy Program**. Υιοθετούμε πρακτικές που ενισχύουν την παραγωγικότητα και «χτίζουν» την αφοσίωση. Δημιουργούμε στιγμές που λειτουργούν ως σημεία αναφοράς στην πορεία τους, όπου ρωτάμε, ακούμε και δρούμε με βάση όσα μας λένε οι άνθρωποι μας. Γνωρίζουμε ότι η αγορά εργασίας του σήμερα έχει αλλάξει ριζικά και, πλέον, η σχέση εταιρείας-ανθρώπινου δυναμικού είναι μια αμφίδρομη σχέση προ-

σφοράς. Γι' αυτό, διατηρούμε ενεργά και ανανεώνουμε συχνά τα προγράμματα παροχών μας, το **Avis Benefits for You** και το **Avis People Happy People**. Τα προγράμματα αυτά αποτελούν βασικούς πυλώνες του Life @ Avis, καθώς κάνουν ουσιαστική διαφορά στην καθημερινή ζωή των εργαζομένων μας και αναγνωρίζουν έμπρακτα την αξία τους.

Συνεχής εκπαίδευση

Παράλληλα, επενδύουμε στην ανάπτυξη των ανθρώπων μας, με συνεχή εκπαίδευση και επαγγελματική εξέλιξη. Μέσα από το **Avis Learning Academy** προσφέρουμε πρόσβαση σε πλατφόρμες E-Learning (LinkedIn, Skillsoft) και σε εκπαιδευτικά προγράμματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες κάθε ρόλου, σε συνεργασία με πανεπιστήμια της Ελλάδας (ΟΠΑ) και του

εξωτερικού, όπως το Harvard Business School Online. Με το πρόγραμμα **Avis Passion to Grow - Talent Management**, εφαρμόζουμε εργαλεία αξιολόγησης ώστε να εντοπίζουμε πιθανά talénta και να σχεδιάζουμε το πλάνο ανάπτυξής τους. Σε συνδυασμό με το πρόγραμμα εσωτερικής μετακίνησης **MoveIn**, το πρώτο τρίμηνο του 2024 καλύψαμε έτσι όλες τις θέσεις που ανακοινώθηκαν εσωτερικά, εξελίσσοντας τους ανθρώπους μας. Μέσα σε μια πολύ ανταγωνιστική και απαιτητική αγορά, εφαρμόζουμε προγράμματα επιβράβευσης, που εμπνέουν τους εργαζομένους μας να παραμένουν ενεργό κομμάτι της Avis και να συνεχίζουν το ταξίδι τους μαζί μας. Με το πρόγραμμα **Avis Leaders** επιβραβεύουμε τους ανθρώπους μας για τα εξαιρετικά ομαδικά αποτελέσματα, για

τα χρόνια προϋπηρεσίας τους στην εταιρεία, για τις καινοτόμες ιδέες τους και για τις ενέργειες που κάνουν και εμπνέουν τους συναδέλφους τους. Οι δράσεις μας, όμως, δεν περιορίζονται στο εσωτερικό της εταιρείας, αλλά εκτείνονται και στο ευρύτερο περιβάλλον των εργαζομένων μας και στο κοινωνικό σύνολο. Διατηρούμε στρατηγικές συνεργασίες με ακαδημαϊκούς φορείς σε τρεις άξονες: στοχευμένα προγράμματα πρακτικής άσκησης, επισκέψεις τελειόφοιτων στις εγκαταστάσεις της Avis, καθώς και συμμετοχή του c-level σε ομιλίες μεταπτυχιακών προγραμμάτων, με σκοπό την ενημέρωση και την προσέλκυση νέων ταλέντων. Οι νέες γενιές επιλέγουν συνειδητά εταιρείες που αναπτύσσονται ηθικά και υπεύθυνα, που βρίσκονται μέσα στις εξελίξεις. Γι' αυτό, οργανώνουμε και συμμετέχουμε σε εθελοντικές δράσεις σε ετήσια βάση, από εθελοντικές αιμοδοσίες μέχρι εταιρικές χορηγίες που στηρίζουν έμπρακτα τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Τη ζωή στην Avis τη βλέπουμε ως ένα ταξίδι με στιγμές, τις οποίες ορίζουμε μαζί από την πρώτη μέρα και βρισκόμαστε πάντα εκεί για να τις αξιολογούμε, να τις βελτιώνουμε, να τις κάνουμε μοναδικές. Το μήνυμά της νέας μας καμπάνιας – **Together all the Way** – είναι οδηγός μας σε ό,τι κάνουμε πράξη, εντός και εκτός εταιρείας. Και αυτό είναι που μας ξεχωρίζει.

Γίνε κομμάτι του Life @ Avis

MYAVIS.GR

Συνέντευξη

«Η κλιματική αλλαγή θα αλλάξει τον τρόπο διατροφής μας»

Η απόφοιτη του ιδρύματος και επιτυχημένη νεαρή επιχειρηματίας **Ειρήνη-Χριστίνα Σπανούλη** μιλάει στην «ΟΠΑ News»

Της **ΛΙΖΕΤΑΣ ΣΠΑΝΟΥ**

Πώς είναι η ζωή του νέου επιχειρηματία; «Στο τέλος της ημέρας νιώθεις πως έχεις ανεβεί ένα σκαλί, χαίρεσαι για την κατάκτησή σου και προσπαθείς να βρεις τρόπο να ανέβεις το επόμενο» απαντά αυθόρμητα η **Ειρήνη-Χριστίνα Σπανούλη**, που με το Καρπολόγιόν της κατέκτησε την 1η θέση ως ελληνίδα επιχειρηματίας στον κλάδο της Αγροδιατροφής στο πρόγραμμα EWA Empowering Women in Agrifood της ΕΕ που διοργανώνεται από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Έρευνας και Καινοτομίας (EIT Food). Απόφοιτη του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας και κάτοχος δύο μεταπτυχιακών τίτλων στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική καθώς και στο MBA International, η κυρία Σπανούλη εξομολογείται στην «ΟΠΑ News» πώς έφτιαξε την εταιρεία της («Καρπολόγιον»), τι δυσκολίες συνάντησε.

Πόσο εύκολη ήταν η δημιουργία της επιχείρησής σας; Τι θα προτείνατε σε έναν τελειόφοιτο των οικονομικών σπουδών που ξεκινά σήμερα την επαγγελματική του ζωή;
«Η απόφαση να αφήσω την καριέρα μου στην Αθήνα και να δημιουργήσω τη δική μου επιχείρηση και μάλιστα στον αγροδιατροφικό τομέα δεν ήταν εύκολη. Στο επιχειρείν κάθε μέρα είναι διαφορετική και συναρπαστική, γεμάτη προκλήσεις, αποφάσεις, διλήμματα, ρίσκο και πρωτοβουλίες. Όταν μάλιστα ξεκινάς από το μηδέν, καλείσαι να διαχειριστείς πολλούς και ετερόκλητους ρόλους: από την παραγωγή, το marketing, τις πωλήσεις, τα χρηματοοικονομικά κ.λπ. Στο τέλος

της ημέρας νιώθεις πως έχεις ανεβεί ένα σκαλί, χαίρεσαι για την κατάκτησή σου και προσπαθείς να βρεις τρόπο να ανέβεις το επόμενο. Σ' έναν τελειόφοιτο που ξεκινά τώρα την επαγγελματική του ζωή θα πρότεινα να τολμά. Οι σπουδές που επιλέξαμε μας δίνουν τη δυνατότητα να βαδίσουμε σε πολλά και διαφορετικά επαγγελματικά μονοπάτια που ίσως δεν έχουμε ποτέ σκεφτεί. Θα του έλεγα να μην εγκλωβίζεται σε μια θέση που δεν του ταιριάζει ή απλά δεν τον ευχαριστεί. Να επιζητά να εξελίσσεται διαρκώς, να βρίσκει σκοπό σ' αυτό που κάνει, να μη φοβάται να κάνει λάθη και να επαναπροσδιορίζει τα πλάνα του».

Θα πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη μας τα λεγόμενα food miles, το «κόστος» του ταξιδιού ενός τροφίμου από την άλλη άκρη της Γης μέχρι το πιάτο μας σε όρους ενεργειακού αποτυπώματος

Η κλιματική αλλαγή έχει φέρει αλλαγές και στη διατροφή μας. Τι αλλάζει, τι πρέπει να προσέχουμε και πώς να φερόμαστε πλέον διατροφικά;

«Η κλιματική αλλαγή απειλεί να ταραξει συθέμελα την παραγωγή τροφίμων και κατά συνέπεια τη διατροφή μας όπως την ξέρουμε μέχρι σήμερα. Οι συνέπειες μόλις τώρα αρχίζουν να γίνονται αντιληπτές στους τελικούς καταναλωτές καθώς αντικατοπτρίζονται στις αυξημένες τιμές των προϊόντων. Προκειμένου να μπορέσουμε να ανατρέψουμε ή έστω να επιβραδύνουμε την κατάσταση, θα πρέπει να οδηγηθούμε σε φιλικά προς το περιβάλλον πρότυπα γεωργίας και επεξεργασίας τροφίμων. Τη μετάβαση αυτή θα πρέπει να την αναλάβουμε ως τελικοί καταναλωτές προσθέτοντας τη βιωσιμότητα στα κριτήρια με τα οποία επιλέγουμε τι θα βάλουμε στο πιάτο μας. Για παράδειγμα, η επιλογή ενός τοπικού προϊόντος δεν στηρίζει μόνο την εθνική οικονομία αλλά αποτελεί και μια περιβαλλοντική φιλική απόφαση. Θα πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη μας τα λεγόμενα food miles, το «κόστος» του ταξιδιού ενός τροφίμου από την άλλη άκρη της Γης μέχρι το πιάτο μας σε όρους ενεργειακού αποτυπώματος. Νομίζω πως στο άμεσο μέλλον θα δούμε τέτοια κριτήρια να διαμορφώνουν την καταναλωτική συμπεριφορά ενός ολόένα ευρύτερου κοινού».

Η Θεσσαλία πέρασε πρόσφατα μια μεγάλη καταστροφή. Τι θα συμβουλευάτε σήμερα τους παραγωγούς;

«Οι χωρίς προηγούμενο, σε ένταση και έκταση, πλημμύρες στη Θεσσαλία ήρθαν να επιβεβαιώσουν ότι η κλιματική κρίση είναι

εδώ. Ο «Daniel» ανέδειξε το πόσο εύαλωτος είναι ο πρωτογενής τομέας και κατά συνέπεια όλη η αγροδιατροφική αλυσίδα μπροστά σε φαινόμενα που δυστυχώς θα βλέπουμε ολοένα και συχνότερα στο μέλλον. Το σίγουρο είναι ότι πλέουμε σε αχαρτογράφητα νερά, αλλά θα συμβούλευα τους παραγωγούς να επιδείξουν προσαρμοστικότητα ως προς το είδος αλλά και τον τρόπο καλλιέργειας, να υιοθετήσουν τεχνολογίες έξυπνης γεωργίας, να εκπαιδευτούν και να συνεργαστούν σε ομαδικά σχήματα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους. Αλλά και ως προς την ίδια τη διαχείριση της κλιματικής κρίσης, αδιαμφισβήτητα η πρωτογενής παραγωγή θα πρέπει να κινηθεί προς βιώσιμα μοντέλα, υπό το τρίπτυχο της παράλληλης και ισότιμης περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Ωστόσο ο αγροτικός κόσμος δεν μπορεί να σηκώσει μόνος του το βάρος και την ευθύνη αυτής της αλλαγής, χρειάζεται στήριξη από όλους τους εμπλεκόμενους».

Συναντάτε συχνά στους κύκλους των νέων επιχειρηματιών ανθρώπους με διάθεση κοινωνικής προσφοράς και ακτιβισμού; Πώς βλέπουν τα θέματα προσφοράς και στήριξης της οικονομίας της χώρας οι νέοι της δικής σας γενιάς;

«Κατά τη γνώμη μου η διάθεση κοινωνικής προσφοράς και ακτιβισμού διαχρονικά χαρα-

κτηρίζει τους νέους ανθρώπους. Αυτό που βλέπουμε να αλλάζει τα τελευταία χρόνια είναι ότι πλέον η πρόθεση για θετικό κοινωνικό αντίκτυπο μπορεί να ενσωματωθεί στο μοντέλο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Και αυτό είναι εξαιρετικά θετικό καθώς τα οφέλη είναι πολλαπλασιαστικά και ο χρονικός τους ορίζοντας πιο μακροπρόθεσμος. Θεωρώ ότι οι νέοι της γενιάς μου είναι ευαισθητοποιημένοι σε θέματα προσφοράς και στήριξης της οικονομίας. Μιλάμε για τη γενιά που βίωσε στην αρχή της επαγγελματικής της πορείας την οικονομική κρίση και τις επιπτώσεις της, που πάλεψε με το δίλημμα της παραμονής ή μη στη χώρα και που τόλμησε με νέα μοντέλα επιχειρηματικότητας ιδρύοντας ουσιαστικά στην Ελλάδα το οικοσύστημα των (tech)/startups».

Οι σπουδές σας στο ΟΠΑ τι εικόνες και τι συναισθήματα σας άφησαν;

«Η αλήθεια είναι ότι έχω περάσει πολλές ώρες στα έδράνα του τόσο προπτυχιακά στο Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας όσο και σε επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών στο Msc in Finance και το MBA International. Όλη η εμπειρία σπουδών στο ΟΠΑ μου έχει αφήσει μόνο θετικές εικόνες και συναισθήματα λόγω του υψηλού επιπέδου προγράμματος σπουδών και της ποιότητας των διδασκόντων».

Το Ηθικό Επιχειρείν, η υπευθυνότητα και η αλληλεγγύη δεν αποτελούν απλώς λέξεις για τον Όμιλο

Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Τσέτη, που έχει πάνω από έναν αιώνα ζωής. Αυτές οι αξίες αποτυπώνουν τη στρατηγική του Ομίλου σε θέματα Εταιρικής Υπευθυνότητας και Βιώσιμης Ανάπτυξης και σφραγίζουν με τον καλύτερο τρόπο τις ενέργειές του προς την κατεύθυνση της CSR (Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης) και της ESG (Περιβαλλοντικής, Κοινωνικής και Διακυβερνητικής Ανάπτυξης).

Ο ΟΦΕΤ αποτελείται από τις φαρμακοβιομηχανίες UNI-PHARMA και InterMed, την εμπορική εταιρεία στην Κύπρο Pharmabelle και την πρότυπη βιομηχανία εκχύλισης φαρμακευτικών φυτών UniHerbo, η οποία λειτουργεί επίσης ως Ινστιτούτο Μελέτης νέων επιστημόνων. Ο Όμιλος έχει υιοθετήσει τα SDGs και τα πρότυπα Βιώσιμης Ανάπτυξης ως αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής του λειτουργίας, στοχεύοντας στην αύξηση του κοινωνικού του αποτυπώματος και τη μείωση του περιβαλλοντικού και ενεργειακού αποτυπώματος, παραμένοντας προσηλωμένος στην αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση και στο Ηθικό Επιχειρείν.

Οι βιομηχανίες του, με τα πρωτοποριακά και καινοτόμα σκευάσματά τους, αποτελούν τους πιο αξιόπιστους προσβευτές της Ελλάδας και της ελληνικής παραγωγής στις 73 και πλέον αγορές του εξωτερικού, στις οποίες εξάγει με το brand name by UNI-PHARMA & by InterMed. Η στρατηγική του ΟΦΕΤ γύρω από τη βιώσιμη ανάπτυξη απαρτίζεται από τους εξής άξονες:

Συνεργασία με την BE LIVE:

Η InterMed ανακοίνωσε για το 2024 μία ουσιαστική ενέργεια, που θα βοηθήσει στη στήριξη της ελληνικής οικογένειας, η οποία πλήττεται από την υπογεννητικότητα. Η InterMed, σε συνεργασία με την Οργάνωση BE LIVE, υιοθετεί 16 υπογόνιμα ζευγάρια στα Διαπόντια νησιά, προκειμένου να στηρίξει όλες τους τις προσπάθειες για τη δημιουργία οικογένειας. Επίσης, με την υποστήριξη - δωρεά της προς τη Μη Κυβερνητική Οργάνωση BE LIVE, γεννήθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2021 ένα υγιέ-

στατο κοριτσάκι, το οποίο είναι το πρώτο παιδί της οικογένειας που πραγματοποίησε την εξωσωματική θεραπεία και η οποία διαμένει στο νησί Κέα (Τζια).

Εξέλιξη Ζωής: Φορέας κοινωνικού χαρακτήρα που αποσκοπεί στην υποστήριξη και αυτονόμηση εφήβων (16-18 ετών) και νεαρών ενηλίκων (18-25 ετών), που προέρχονται από περιβάλλοντα ιδρυματικής περίθαλψης μέσα από προγράμματα εκπαιδευτικής κατάρτισης, ψυχοκοινωνικής ενδυνάμωσης και τη συμμετοχή τους

σε αθλητικές και πολιτιστικές δράσεις.

Inspirational Mentors: Η κυρία Ιουλία Τσέτη βρίσκεται μεταξύ των 75 προσωπικοτήτων στην Ελλάδα, που λειτουργούν επιδραστικά και εμπνέουν τη νέα γενιά. Το 2023, η CEO του ΟΦΕΤ, είχε συνεργαστεί με τους μαθητές της Β' Λυκείου του 2ου ΕΠΑΛ ΚΟΖΑΝΗΣ, με στόχο οι μαθητές να δημιουργήσουν τη δική τους εικονική επιχείρηση-start up, μέσα από τον διαγωνισμό «Εικονική Επιχείρηση – Company Program», ενώ για το 2024, η κυρία Τσέτη βρίσκεται στο πλευρό των μαθητών του ΕΠΑΛ Μυκόνου.

Ο διαγωνισμός τε-

λεί υπό την Αιγίδα της Προέδρου της Δημοκρατίας.

Το ποσό των 35.000 ευρώ δώρισε πρόσφατα η πρόεδρος του ΟΦΕΤ για την αποπεράτωση της κατασκευής του νέου κτιρίου διαμονής του προσωπικού του Επιτηρητικού Φυλακίου της μικρονήσου Στρογγύλης. Η δωρεά πραγματοποιήθηκε στη διοίκηση Ταγμάτων Εθνοφυλακής «ΔΙΑΓΟΡΙΔΩΝ».

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ:

Τον Φεβρουάριο του 2022, η πρόεδρος και CEO του ΟΦΕΤ κυρία Ιουλία Τσέτη, σε συνεργασία με την Αντιπρόσωπο στην Ελλάδα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ, ανακοίνωσαν στοχευμένες ενέργειες, προκειμένου οι πρόσφυγες να μπορούν να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας.

SCIENCE ON THE GO: Το Κινητό εργαστήριο επιστήμης, όπου οι επιστήμονες του Ομίλου διδάσκουν το know-how σκευασμάτων (όπως δημιουργία στοματικών διαλυμάτων, συμπληρωμάτων διατροφής).

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΖΩΗΣ - η οποία λειτουργεί ως μοντέλο Πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας - με επισκέψεις σε άγονες περιοχές και συνεργασία με κατά τόπους Ιατρικούς και Οδοντιατρικούς Συλλόγους, αλλά και

την Ελληνική Ενδοκρινολογική Εταιρεία.

Η **Green Team** του ΟΦΕΤ με το σύνθημα Save the Sea, υλοποιεί μεγάλα περιβαλλοντικά προγράμματα, στα νησιά μας και την εμβληματική Δήλο, δίνοντας «φιλί ζωής» στο περιβάλλον και το οικοσύστημα.

Συνεργασία με την **Axion Hellas** για στήριξη του πληθυσμού σε άγονες περιοχές και υποστήριξή τους σε θέματα υγείας.

Η Ομάδα αιμοδοσίας του ΟΦΕΤ **ΣΤΑΓΟΝΑ ΖΩΗΣ** με εθελοντικές αιμοδοσίες που πραγματοποιούνται στις εγκαταστάσεις των βιομηχανιών, σε συνεργασία με το νοσοκομείο Αγία Όλγα.

Η **Running Team** του ΟΦΕΤ στηρίζει σταθερά τα τελευταία χρόνια το ΑΛΜΑ ΖΩΗΣ και τις γενναίες γυναίκες που παλεύουν ενάντια στον καρκίνο του μαστού.

Επιπλέον, ο ΟΦΕΤ στήριξε ενεργά και τους πληγέντες της Θεσσαλίας, το φθινόπωρο του 2023, από τις καταστροφικές πλημμύρες που προκάλεσαν τα ακραία καιρικά φαινόμενα.

Οι βιομηχανίες του Ομίλου UNI-PHARMA & InterMed είναι διεθνώς αναγνωρισμένες ως επίσημοι προμηθευτές των Ηνωμένων Εθνών, της UNICEF και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Εξάλλου, «Top Employers» Κορυφαίοι Εργοδότες στην Ελλάδα, ανακηρύχθηκαν και το 2024, για δεύτερη συνεχή χρονιά, οι φαρμακοβιομηχανίες UNI-PHARMA & InterMed, από το Ινστιτούτο Top Employer Institute. Η πιστοποίηση από τον ανεξάρτητο διεθνή οργανισμό «Top Employer» αποδεικνύει την αφοσίωση του οργανισμού σε ένα καλύτερο εργασιακό περιβάλλον μέσω των πολιτικών και καλών πρακτικών του τμήματος Ανθρώπινου Δυναμικού. Οι βιομηχανίες του ΟΦΕΤ τέλος, έχουν ενταχθεί στην ηγετική ομάδα των «The 50 Most Sustainable Companies in Greece 2024», από το QualityNet Foundation, με τον Δείκτη Βιώσιμης Ανάπτυξης «The ESG Index in Greece». Η ένταξη επιχειρήσεων στη λίστα των «The Most Sustainable Companies in Greece» αποτελεί την ανώτατη διάκριση Βιώσιμης Ανάπτυξης στην Ελλάδα.

Η κοινότητά μας

Της ΜΑΡΙΑΣ ΛΙΑΤΣΟΥ

Τα κοινά «μονοπάτια» Πολιτισμού και Οικονομίας

Οικονομία, Πολιτισμός, Εκπαίδευση, Επιχειρηματικότητα. Τα κοινά αυτά μονοπάτια αναζητήσαν οι εκπρόσωποι του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Οργανισμού Έρευνας και Ανάλυσης διαΝΕΟσις στην ημερίδα με θέμα «Πολιτισμός και Οικονομία», που ολοκληρώθηκε με επιτυχία τον Μάιο. Πρόκειται ουσιαστικά για την πρώτη εκδήλωση που συνδιοργανώνεται στο πλαίσιο του μνημονίου της συνεργασίας που πρόσφατα συνυπογράφηκε μεταξύ των δύο φορέων, το οποίο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τόσο ημερίδες όσο και συνέδρια σε επίκαιρα θέματα.

Αλλωστε, το θέμα της σχέσης του πολιτισμού με την οικονομία είναι κυρίαρχο στη συζήτηση για τη χάραξη αναπτυξιακής στρατηγικής στις σύγχρονες οικονομίες. Ιδιαίτερα σήμερα, στο πλαίσιο αναζήτησης και υιοθέτησης ενός νέου βιώσιμου αναπτυξιακού υποδείγματος, ο ρόλος του πολιτισμού είναι κομβικός για την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Από την πλευρά του, το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών συμβάλλει ουσιαστικά στην καλλιέργεια του σημαντικού αυτού διαλόγου στην Ελλάδα, μέσω της Έδρας UNESCO στις Ψηφιακές Μεθόδους για τις Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες.

Την εκδήλωση χαιρέτισαν ο Πρύτανης του ΟΠΑ Καθηγητής Δημήτρης Μπουραντώνης και ο Γενικός Διευθυντής της διαΝΕΟσις Διονύσης Νικολάου. Το πρώτο μέρος της εκδήλωσης με τίτλο «Ο Πολιτισμός ως μοχλός ανάπτυξης» συντόνισε η Διευθύντρια Ερευνών της διαΝΕΟσις Φαίη Μακαντάση. Σε αυτό μίλησαν ο Σύμβουλος Πολιτιστικής Στρατηγικής Χρήστος Καρράς, ο οποίος ανέλυσε και την πρόσφατη έρευνα του Οργανισμού με θέμα το πώς μπορεί ο πολιτιστικός φορέας να γίνει φορέας βιώσιμης ανάπτυξης και πηγή κοινωνικών αξιών, και η Προϊσταμένη της

Τα θέματα και οι παρουσιάσεις της ημερίδας προκάλεσαν το ενδιαφέρον του κοινού, φοιτητών και φοιτητριών όλων των κύκλων σπουδών, το οποίο συμμετείχε ενεργά στη συζήτηση θέτοντας ερωτήματα και προτάσεις

Διεύθυνσης Πολιτιστικών Δράσεων και Εποπτείας του Υπουργείου Πολιτισμού Αναστασία Γκάτζιου, η οποία αναφέρθηκε στη χρηματοδότηση των πολιτιστικών φορέων από το υπουργείο της και τις διαδικασίες του Μητρώου Πολιτιστικών Φορέων.

Το δεύτερο μέρος της εκδήλωσης με τίτλο «Παραδείγματα ελληνικής καινοτόμου οικονομικής δραστηριότητας στον τομέα του πολιτισμού και συζήτηση για τις διαφαινόμενες τάσεις» συντόνισε ο Ομότιμος Καθηγητής του ΟΠΑ και επικεφαλής της Έδρας UNESCO στις Ψηφιακές Μεθόδους για τις Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες Πάνος Κωνσταντόπουλος. Στη συζήτηση συμμετείχε ο Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών

Οικονομικών Σπουδών του ΟΠΑ και μέλος της Έδρας UNESCO Παντελής Καμμάς, ο οποίος μίλησε για την «απελευθέρωση» των δεδομένων και το νέο boom των οικονομικών ιστοριών, ο Κώστας Κωνσταντινίδης, ιδρυτής της PostScriptum, που παρουσίασε το θέμα «Εν τω ΕΣ-ΠΑ επιχειρείν», ο Γιάννης Νικολόπουλος, συνιδρυτής και Διευθύνων Σύμβουλος της Clio Muse, που μοιράστηκε τη δική του εμπειρία και το επιχειρηματικό μοντέλο της Clio Muse Tours, ο Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Πληροφορικής του ΟΠΑ Γεώργιος Παπαϊωάννου και επικεφαλής της Ομάδας Γραφικών Υπολογιστών και ο Δρ Ανδρέας Αλέξανδρος Βασιλάκης, Διευθύνων Σύμβουλος της Phasmatic και μεταδιδασκτορικός συνεργάτης του Τμή-

ματος Πληροφορικής του ΟΠΑ, που μίλησαν για την ανάδειξη πολιτισμικού περιεχομένου με χρήση 3D τεχνολογιών.

Τέλος, ο Νίκος Μηνιάδης, Διευθύνων Σύμβουλος της Advance Deep-Tech Services, παρουσίασε τις επιχειρηματικές διεθνείς ευκαιρίες στον τομέα της πολιτισμικής πληροφορικής και το ελληνικό πλεονέκτημα. Τα θέματα και οι παρουσιάσεις της εκδήλωσης προκάλεσαν το ενδιαφέρον του κοινού, φοιτητών και φοιτητριών όλων των κύκλων σπουδών, το οποίο συμμετείχε ενεργά στη συζήτηση θέτοντας ερωτήματα και προτάσεις για τον Πολιτισμό στην Ελλάδα και τη σχέση του με την οικονομία και την επιχειρηματικότητα. Σχολιάζοντας τα παραπάνω, ο γενικός διευθυντής της διαΝΕΟσις Διονύσης Νικολάου δήλωσε: «Ο πολιτισμός ως ένα από τα σημαντικότερα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της χώρας μας μπορεί να γίνει εξαιρετικός φορέας εξωστρέφειας και μοχλός οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής και ευημερίας. Αυτό είναι το μήνυμα που είχαμε τη χαρά και την τιμή να επικοινωνήσουμε στις φοιτήτριες και τους φοιτητές του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, η συμμετοχή και το ενδιαφέρον των οποίων υπήρξε πραγματικά εντυπωσιακό». Και κατέληξε: «Εγκαινιάσαμε έτσι την αρχή μιας εποικοδομητικής συνεργασίας, όπως αυτή εκφράζεται από το σχετικό μνημόνιο συνεργασίας, και ευελπιστούμε ότι θα εξελιχθεί δυναμικά καλύπτοντας και άλλα οικονομικά και κοινωνικά θέματα που διερευνά η διαΝΕΟσις με στόχο τη συμβολή μας για ένα καλύτερο μέλλον των νέων μας. Ευχαριστούμε θερμά τις πρωταγωνιστικές αρχές που μας έδωσαν την ευκαιρία συνεργασίας με ένα από τα σημαντικότερα πνευματικά ιδρύματα της χώρας μας».

Το βίντεο της εκδήλωσης είναι διαθέσιμο στο κανάλι του ΟΠΑ στο YouTube.

Με προϊόντικό
μείγμα που αγγίζει
τους 3.000 – 4.000
κωδικούς τα OK
μπορούν να καλύψουν
τις ανάγκες και του
πιο απαιτητικού
καταναλωτή

Μια ελληνική ιστορία ανθεκτικότητας και καινοτομίας

Στην καρδιά της ελληνικής αγοράς, η OK Anytime Market AE με τα ομώνυμα καταστήματα, έχει δημιουργήσει μια μοναδική ιστορία ανθεκτικότητας και καινοτομίας. Από τα πρώτα της βήματα το 2004, η εταιρεία έχει βρεθεί στο πλευρό των Ελλήνων καταναλωτών, προσφέροντας προϊόντα και υπηρεσίες που διευκολύνουν την καθημερινότητά τους.

Με οδηγό το όραμα

Η ιστορία της OK Anytime Market είναι μια ιστορία ανθρώπων που εργάζονται με πάθος και αφοσίωση. Το όραμα των ιδρυτών της ήταν πάντα να προσφέρουν μια εξαιρετική αγοραστική εμπειρία, συνδυάζοντας

την ποιότητα με την άνεση. Με γνώμονα την εμπιστοσύνη και την αφοσίωση των καταναλωτών, η εταιρεία συνέχισε να εξελίσσεται και να προσαρμόζεται στις ανάγκες του καταναλωτικού κοινού, δημιουργώντας νέα concept καταστημάτων όπως τα OK Grocery Super Market & Delicatessen που απαντούν στις απαιτήσεις του σύγχρονου καταναλωτή που θέλει να κάνει γρήγορα και εύκολα τις αγορές του σε ένα περιβάλλον που θα βρει ποικιλία, καλές τιμές και όμορφη ατμόσφαιρα.

Οικογενειακή παράδοση

Η εταιρεία ξεκίνησε σαν μια μικρή οικογενειακή επιχείρηση. Με σκληρή δουλειά και αφοσίωση, κατάφερε να επεκτα-

θεί και να γίνει μέρος της καθημερινότητας των ελληνικών νοικοκυριών. Κάθε κατάσταση που ανοίγει είναι ένα ακόμα βήμα προς την υλοποίηση του οράματος που οδηγεί τις αποφάσεις των ιδρυτών της, πάντα με σεβασμό προς τις αξίες και τις παραδόσεις με τις οποίες ξεκίνησε και την έκαναν αυτό που είναι σήμερα.

Ποιότητα και ποικιλία για κάθε ανάγκη

Στα καταστήματά της OK οι καταναλωτές μπορούν να βρουν ό,τι χρειάζονται για την καθημερινότητά τους. Από φρέσκα τρόφιμα και ποτά μέχρι είδη οικιακής χρήσης και προσωπικής φροντίδας, η OK Anytime Markets AE φροντίζει να προ-

σφέρει προϊόντα υψηλής ποιότητας που καλύπτουν κάθε ανάγκη. Κάθε προϊόν που επιλέγεται για να μπει στο ράφι, έχει ως γνώμονα την ποιότητα και την ικανοποίηση των καταναλωτών. Έτσι με προϊόντικό μείγμα που αγγίζει τους 3.000-4.000 προϊόντικούς κωδικούς, μπορεί να καλύψει τις ανάγκες και του πιο απαιτητικού καταναλωτή!

Δέσμευση στην Κοινωνία

Η OK Anytime Markets AE δεν είναι απλά μια επιχείρηση· είναι μέλος της κοινότητας. Υποστηρίζει τοπικές φιλανθρωπικές οργανώσεις, προωθεί την ανακύκλωση και εργάζεται σκληρά για να μειώσει το περιβαλλοντικό της αποτύπωμα. Η ευθύνη προς την κοινωνία και το περιβάλλον είναι βαθιά ριζωμένη στη φιλοσοφία της εταιρείας και για αυτό, το 2022 δημιούργησε το concept www.eimasteoloioik.gr που συγκεντρώνει όλες τις δράσεις της εταιρείας κάτω από τέσσερις πυλώνες: Κράτα Μικρό Καλάθι, Δώσε φροντίδα, Έλα με το ποδήλατο και Διάλεξε Τοπικά Προϊόντα.

**Η εταιρεία
ξεκίνησε σαν
μια μικρή
οικογενειακή
επιχείρηση.
Ο σεβασμός
προς τις
αξίες και τις
παραδόσεις
με τις οποίες
άρχισε την
έκαναν αυτό που
είναι σήμερα**

Τα καλά νέα

Διεθνείς διακρίσεις για το ΟΠΑ και το 2024

SODIC / ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΠΑΝΤΣΗΣ

Συγκαταλέγεται στα κορυφαία πανεπιστημιακά ιδρύματα διεθνώς στα γνωστικά αντικείμενα με τα οποία ασχολείται

Οι διακρίσεις για τους Καθηγητές και Καθηγήτριες αλλά και τη νέα γενιά φοιτητών και φοιτητριών του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών επιβεβαιώνονται κάθε χρόνο, με σειρά ερευνών και επιστημονικών κατατάξεων. Λίγες ημέρες νωρίτερα, ο διεθνής φορέας αξιολόγησης Quacquarelli Symonds (QS) ανακοίνωσε ότι κατατάσσει το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΟΠΑ) για το έτος 2024 μεταξύ των κορυφαίων Πανεπιστημίων στον κόσμο στα βασικά επιστημονικά πεδία που αυτό θεραπεύει. Μάλιστα και για το 2024, στην Ελλάδα αναδεικνύεται πρώτο πανεπιστημιακό Ίδρυμα στα 4 από τα 5 επιστημονικά πεδία στα οποία αξιολογήθηκε. Πιο συγκεκριμένα:

- Στα επιστημονικά πεδία της Διοίκησης Επιχειρήσεων (Business & Management Studies) και της Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής (Accounting & Finance), το ΟΠΑ κατατάσσεται παγκοσμίως μεταξύ των θέσεων 151-200 (1ο στην Ελλάδα).
- Στο επιστημονικό πεδίο των Οικονομικών (Economics & Econometrics) κατατάσσεται παγκοσμίως μεταξύ των θέσεων 251-300 (1ο στην Ελλάδα).
- Στην επιστημονική περιοχή των

Κοινωνικών Επιστημών (Social Sciences & Management), που περιλαμβάνει πλήθος επιστημονικών πεδίων (π.χ. Accounting & Finance, Business & Management Studies, Development Studies, Economics & Econometrics, Law & Legal Studies, Marketing, Politics, Social Policy & Administration, Sociology, Statistics & Operational Research), το ΟΠΑ κατατάσσεται παγκοσμίως στην 331η θέση (1ο στην Ελλάδα).

- Στο επιστημονικό πεδίο της Επιστήμης των Υπολογιστών και των Πληροφοριακών Συστημάτων (Computer Science

& Information Systems) κατατάσσεται μεταξύ των θέσεων 401-450.

Τα κριτήρια αξιολόγησης της μεθοδολογίας είναι ο αριθμός αναφορών ανά δημοσίευση, ο δείκτης μέτρησης της παραγωγικότητας και της απήχησης του ερευνητικού έργου (h-index), ο δείκτης διεθνούς ερευνητικού δικτύου (IRN index) που σχετίζεται με τις ερευνητικές συνεργασίες με άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από διαφορετικές περιοχές / τοποθεσίες. Τα εν λόγω ερευνητικά δεδομένα λαμβάνονται από τη βιβλιογραφική βάση της

«Scopus». Τέλος, συνυπολογίζονται ο διεθνής χαρακτήρας και η φήμη του Ιδρύματος, τόσο στον χώρο της αγοράς όσο και στην ακαδημαϊκή κοινότητα, η οποία προκύπτει από τη συμμετοχή σε ειδική έρευνα στελεχών επιχειρήσεων και ακαδημαϊκών κατά την τελευταία πενταετία (2019-23) αντίστοιχα.

Η Σχολή Διοίκησης Επιχειρήσεων

Την ίδια στιγμή, το αμερικανικό περιοδικό «CEOWORLD Magazine» κατέταξε τη Σχολή Διοίκησης Επιχειρήσεων του Οικονομικού Πανεπιστημίου

Αθηνών στην 78η θέση μεταξύ των κορυφαίων 169 «Business Schools» παγκοσμίως στην κατηγορία «World's Best Business Schools 2024».

Η κατάταξη των Πανεπιστημίων βασίστηκε στα ακόλουθα επτά κριτήρια: 1) Ακαδημαϊκή φήμη, 2) Κριτήρια επιλεξιμότητας για την εισαγωγή φοιτητών στο Πανεπιστήμιο, 3) Ποσοστό απορρόφησης, 4) Ανατροφοδότηση από τμήματα προσλήψεων εργοδοτών, 5) Ειδικευση, 6) Παγκόσμια φήμη και επιρροή, 7) Ετήσια δίδακτρα. Παράλληλα, το περιοδικό συγκέντρωσε δεδομένα μέσω: α) διεξαγωγής έρευνας σε 250.000 στελέχη επιχειρήσεων, επαγγελματιών του κλάδου της βιομηχανίας, απόφοιτους, εργοδότες και υπευθύνους προσλήψεων, ακαδημαϊκούς από σχολές διοίκησης επιχειρήσεων και β) από ερευνητικές δημοσιεύσεις και αναφορές από τις βιβλιογραφικές βάσεις της «Scopus» και της «Google Scholar». Το περιοδικό «CEOWORLD Magazine» είναι ένα από τα πιο δημοφιλή περιοδικά με τις περισσότερες διαδικτυακές εκδόσεις παγκοσμίως και απευθύνεται κυρίως σε Διευθύνοντες Συμβούλους, οικονομικούς διευθυντές, στελέχη επιχειρήσεων και επιχειρηματίες υψηλού κύρους.

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Πλατινένιος Χορηγός

accenture

Piraeus

Χρυσός Χορηγός

AVIS

Grant Thornton

intracom

ΔΕΗ

ΕΥΔΑΠ

ΚΑΥΚΑΣ

OTE
ΟΜΙΑΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Αργυρός Χορηγός

COSMOS

Deloitte

efood

EUROBANK
Asset Management
ΑΕΔΑΚ

EY
Building a better
working world

GENESIS
pharma

Nestlé

OK!
anytime...markets

Pharmathen
Innovation inspired by life

UNI-PHARMA

Pharmaceutical Laboratories S.A.

V+O

ΑΤΛΑΝΤΙΚΗ
ΕΝΩΣΗ
ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Βασιλόπουλος
...και του πουλιού το γάλα!